

Ewaluacja zewnętrzna

realizacji

Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 dla Ziemi Strzelińskiej z perspektywą do roku 2023

LOKALNA GRUPA DZIAŁANIA GROMNIK

Realizacja:

OMIKRON Mariusz Wachowicz

1. Wstęp

Ewaluacja i zasady jej prowadzenia w LGD wynikają z wytycznych nr 5/3/2017 i 10/1/2022 Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Planowane cele, metody i narzędzia ewaluacyjne mieszczą się z w zakresie wytyczonym przez Podręcznik Monitoringu i Ewaluacji Lokalnych Strategii Rozwoju z marca 2017 roku. Niemniej potrzeba ewaluacji wynika również z samego procesu realizacji Strategii oraz konieczności ciągłej dbałości o utrzymanie wysokiej jakości podejmowanych interwencji.

Zmiany społeczne i gospodarcze sprawiają, że konieczna jest analiza Strategii pod kątem jej aktualności, ale także sprawności i efektywności jej dotychczasowej realizacji oraz użyteczności podejmowanych działań i przyjmowanych rozwiązań. Rzetelne ocenienie Strategii na tym etapie wdrażania wymaga nie tylko przyjrzenia się uzyskanym efektom, ale także samemu procesowi, aby można było zidentyfikować elementy wymagające poprawy. Uzyskane wyniki zostaną wykorzystane w procesie aktualizacji Strategii oraz innych dokumentów Stowarzyszenia, ale również uwzględnione przez LGD w kolejnym okresie programowania 2021-2027.

Niniejszy raport jest zwięźczeniem ewaluacji prowadzonej w LGD pomiędzy kwietniem a listopadem 2022 roku. Jednak dane wykorzystane w raporcie pochodzą z różnych okresów od rozpoczęcia realizacji strategii w 2016 roku do 31 grudnia 2021. Oprócz danych z monitoringu prowadzonego systematycznie przez organy LGD, w planach komunikacji określone są konkretne działania mające na celu pozyskiwanie informacji oraz dzielenie się nimi z interesariuszami i ze społecznością. Działania te, szczególnie polegające na ankietowaniu odpowiednich grup respondentów, prowadzone były przez LGD systematycznie, według harmonogramu zapisanego w planie komunikacji.

Większość procesu zbierania danych potrzebnych do ewaluacji spoczywa na pracownikach Lokalnej Grupy Działania. Bez nich, ich systematycznej pracy i zaangażowania nie udało by się zgromadzić materiału do napisania niniejszego dokumentu. Podziękowania należą się nie tylko Pani Prezes, pracownikom, i członkom Zarządu ale także zaangażowanym w wywiady członkom Rady, uczestnikom spotkań grupowych, wnioskodawcom i beneficjentom. Nie można zapomnieć również o szeregowych członkach Stowarzyszenia, sympatykach oraz wszystkich respondentach, którzy rzetelnie wypełniali ankietę.

2. Streszczenie najważniejszych wyników badania

- Na koniec 2021 roku na terenie LGD Gromnik mieszkało 42 925, a średnio - 8585 osób; to o 2115 mniej niż w roku 2015 (spadek o 2,8%). W badanym okresie w województwie dolnośląskim odnotowano 0,8% spadek liczby mieszkańców.
- Średni odsetek osób w wieku produkcyjnym w % ludności dla badanego obszaru wynosi 61% i jest powyżej średniej dla województwa dolnośląskiego (59%). W latach 2015-2021 odnotowano spadek badanego wskaźnika równy -4,8%.
- Średnia wartość wskaźnika obciążenia demograficznego – stosunek liczby dzieci i osób w starszym wieku do liczby osób znajdujących się w przedziale wiekowym 15-64 – na terenie LGD Gromnik wynosi 19% i jest mniejsza od wartości dla województwa dolnośląskiego (20%). W latach 2015-2021 liczba seniorów wzrosła tu o ponad 23%.
- O ponad 28% zwiększyły się średnie wydatki budżetów gmin na jednego mieszkańca na terenie LGD Gromnik – z poziomu 1068 zł w 2015 roku do 1373 zł w roku 2020. W województwie dolnośląskim poziom badanego wskaźnika wzrósł o połowę.
- W latach 2015-2020 spada liczba beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej. Na badanym obszarze w 2020 roku osób korzystających z takiej pomocy było średnio 481 na 10 tysięcy mieszkańców (w 2015 liczba ta wynosiła 747) - to ponad 35% spadek badanego wskaźnika.
- Na obszarze LGD rośnie liczba organizacji społecznych. Przeciętnie, w 2021 roku, na 10 tysięcy mieszkańców zarejestrowano 35 fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych; to mniej niż w województwie dolnośląskim (44 organizacje na 10 tysięcy mieszkańców).
- Na obszarze funkcjonowania LGD Gromnik w latach 2015-2021 liczba osób bezrobotnych zmniejszyła się o 22%. W 2021 roku zarejestrowano średnio 303 osoby bez pracy.
- Opinie mieszkańców badanego obszaru co do jakości życia w gminie są podzielone; prawie 40% osób jest zadowolonych z życia w swoim mieście, natomiast 27% uważa, że ich gmina nie jest dobrym miejscem do życia.
- Najwyższe oceny wśród mieszkańców spośród różnych obszarów gminy otrzymały: infrastruktura oraz oferta sportowa i rekreacyjna, infrastruktura i oferta kulturalna oraz działania na rzecz osób po 60. roku życia. Według mieszkańców obszar, który funkcjonuje w gminie najgorzej to infrastruktura drogowa - 70% ankietowanych oceniła ją źle lub bardzo źle.
- Mieszkańcy są zaangażowani w życie gminy; potrafią wskazać najważniejsze atrakcje turystyczne w okolicy, mają wiedzę historyczną dotyczącą ich miejscowości i uczestniczą w wydarzeniach kulturalnych i rekreacyjno-sportowych w ich miejscowości.
- Gdyby mieszkańcy LGD Gromnik mieli możliwość decydowania o podziale dodatkowych środków finansowych w swojej gminie, w pierwszej kolejności przeznaczyliby je na infrastrukturę drogową, następnie na infrastrukturę i ofertę

sportową i rekreacyjną, infrastrukturę i ofertę kulturalną oraz promocję obszaru, dziedzictwa kulturowego, zasobów naturalnych, turystyki.

- Biuro i pracownicy LGD zostali ocenieni bardzo wysoko. Najbardziej doceniono fakt, że odpowiedzi na wiele pytań można uzyskać poprzez kontakt telefoniczny oraz że godziny pracy Biura są dogodne dla klientów. Według respondentów pracownicy są mili i uprzejmi, mają wiedzę merytoryczną, udzielają rzetelnych informacji i porad i wykonują swoją pracę z zaangażowaniem.
- Ankietowani są zgodni co do tego, że nabory wniosków ogłaszane przez LGD odpowiadały na potrzeby mieszkańców - $\frac{3}{4}$ osób uważa, że wpisywały się one w ich potrzeby w większości przypadków, a co czwarty badany twierdzi, że nabory wniosków idealnie wpisywały się w potrzeby lokalnej społeczności.
- Respondenci są zgodni w kwestii wydatkowania funduszy – $\frac{4}{5}$ badanych zdecydowanie uważa, że zostały one wydane efektywnie, a co piąta osoba twierdzi, że środki finansowe przeznaczone na wdrażanie LSR raczej były wydane z korzyścią dla społeczności.

1.	Wstęp	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
2.	Streszczenie najważniejszych wyników badania.....	3
3.	Opis przedmiotu badania uwzględniający cele i zakres ewaluacji.....	6
3.1.	Cel główny i cele szczegółowe badania	6
3.2.	Zakres przedmiotowy badania.....	6
3.3.	Kryteria ewaluacyjne.....	6
3.4.	Pytania badawcze	7
4.	Opis metodologii wraz z opisem sposobu realizacji badania.....	9
5.	Opis wyników badania wraz z ich interpretacją.....	14
5.1.	Charakterystyka obszaru objętego Lokalną Strategią Rozwoju.....	14
5.2.	Opinie i potrzeby mieszkańców obszaru Lokalnej Strategii Rozwoju.....	20
5.3.	Funkcjonowanie LGD	29
5.4.	Wdrażanie Lokalnej Strategii Rozwoju	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
6.	Odpowiedź na wszystkie wskazane pytania badawcze .	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
7.	Podsumowanie, wnioski i rekomendacje.....	51
8.	Spis tabel i wykresów	53
9.	Aneksy tworzone w toku realizacji badania	55
9.1.	Scenariusz wywiadu pogłębianego z wnioskodawcami/beneficjentami:	55
9.2.	Scenariusz wywiadu pogłębianego z przedstawicielami gmin:	55
9.3.	Ankieta kierowana do wnioskodawców, beneficjentów i członków LGD	56
9.4.	Ankieta kierowana do mieszkańców obszaru LGD	62
9.5.	Scenariusz zogniskowanego wywiadu grupowego.....	71

3. Opis przedmiotu badania uwzględniający cele i zakres ewaluacji.

3.1. Cel główny i cele szczegółowe badania

Celem głównym badania jest przeprowadzenie ewaluacji zewnętrznej funkcjonowania Lokalnej Grupy Działania oraz realizacji Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność.

Cele szczegółowe:

- Wypełnienie obowiązku przeprowadzenia ewaluacji zewnętrznej (zgodnie z Wytycznymi 5/3/2017 i 10/1/2022 MRiRW).
- Uzyskanie użytecznych informacji na temat wdrożenia LSR.
- Opracowanie rekomendacji oraz planu ich wdrożenia.
- Wykorzystanie wyników badań społecznych we wstępnej konceptualizacji kolejnej LSR

3.2. Zakres przedmiotowy badania

Realizacja LSR: stopień realizacji celów i wskaźników, stopień realizacji wybranych operacji, wykorzystania budżetu, jakość stosowanych kryteriów wyboru operacji i procedur, oddziaływanie realizacji LSR na rozwój lokalny, bariery realizacji LSR, jakość procesu partycypacji, operacji i procedur.

Działalność biura: efektywność pracy biura i organów LGD, ocena przebiegu konkursów, ocena sposobu przepływu informacji, efektywność promocji i aktywizacji lokalnej społeczności, innowacyjność, proces rozwoju pracowników, efektywność animacji i doradztwa, ochrona danych osobowych, jakość procesu archiwizacji i monitoringu.

Funkcjonowanie partnerstwa: jakość podejmowanych uchwał, skuteczność nadzoru nad biurem LGD, jakość reakcji na zmieniające się warunki, umiejętność współpracy i atmosfera pracy, skuteczność działań strategicznych, jakość współpracy regionalnej i ponadregionalnej, jakość relacji z otoczeniem i promocji.

3.3. Kryteria ewaluacyjne

Kryteria ewaluacyjne stosowane w badaniach to: **skuteczności** bezpośrednio pozwalająca ocenić, na ile efektywne są działania w zakresie osiągnięcia celów określonych w dokumentach programowych oraz jak skuteczna jest działalność biura LGD. Z kryterium skuteczności powiązane jest również kryterium **użyteczności**, które rozumiane jest, jako kryterium pozwalające ocenić stopień zaspokojenia istotnych potrzeb grup docelowych lub przyczynienia się do rozwiązania problemów, niezależnie od tego, czy były one zasygnalizowane przez cele interwencji. Zastosowane będzie także kryterium **trwałości**.

Trwałość – w przypadku tego badania – pozwoli ocenić, w jakim stopniu pozytywne efekty zrealizowanych interwencji (na poziomie celów) mogą trwać po zakończeniu finansowania zewnętrznego, a także czy możliwe jest utrzymanie się wpływu tych projektów na proces rozwoju społeczności lokalnej w dłuższym okresie.

3.4. Pytania badawcze

Zgodnie z wytycznymi nr 5/3/2017 i 10/1/2022 Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi opracowane zostały odpowiedzi na poniższe pytania badawcze zgrupowane w kategorii analitycznej:

Ocena wpływu na główny cel LSR (jeśli inny niż obszary poniżej)

- Jaki jest stopień osiągnięcia celu głównego i przypisanych do niego wskaźników LSR?

Ocena wpływu na kapitał społeczny

- Jaki jest wpływ LSR na kapitał społeczny, w tym w szczególności na aktywność społeczną, zaangażowanie w sprawy lokalne?
- W jaki sposób należałoby wspierać rozwój kapitału społecznego w przyszłości?

Przedsiębiorczość

- W jakim stopniu realizacja LSR przyczyniła się do rozwoju przedsiębiorczości?
- Czy i w jaki sposób wspieranie przedsiębiorczości w ramach kolejnych edycji LSR jest wskazane?

Turystyka i dziedzictwo kulturowe

- W jakim stopniu LSR przyczyniła się do budowania lokalnego potencjału w zakresie turystyki i dziedzictwa kulturowego?
- W jakich kierunkach należy wspierać rozwój lokalnego potencjału turystycznego?

Grupy defaworyzowane

- Czy w LSR właściwie zdefiniowano grupy defaworyzowane oraz czy realizowane w ramach LSR działania odpowiadały na potrzeby tych grup?
- Jaki był wpływ LSR na poziom ubóstwa i wykluczenia społecznego?
- Jakie działania należy podejmować w skali lokalnej na rzecz ograniczania ubóstwa i wykluczenia społecznego?

Innowacyjność

- W jakim stopniu projekty realizowane w ramach LSR były innowacyjne?
- Jak można wyróżnić typy innowacji powstałych w ramach LSR?

Projekty współpracy

- Jaka była skuteczność i efekty działania wdrażania projektów współpracy?
- Jaką formę i zakres powinny przyjmować projekty współpracy w przyszłości?

Ocena funkcjonowania LGD

- Czy sposób działania partnerów w ramach LGD pozwalał na efektywną i skuteczną realizację LSR?
- Jaka jest skuteczność i efektywność działań biura LGD (animacyjnych, informacyjno-promocyjnych, doradczych)?
- Jakie zmiany należy wprowadzić w działaniach LGD by skuteczniej realizowała LSR?

Ocena procesu wdrażania

- Czy realizacja finansowa i rzeczowa LSR odbywała się zgodnie z planem?
- Czy procedury naboru, wyboru i realizacji projektów były wystarczająco przejrzyste i przyjazne dla beneficjentów?
- Czy kryteria pozwalały na wybór najlepszych projektów (spójnych z celami LSR)?
- Czy przyjęty system wskaźników pozwalał na zebranie wystarczających informacji o procesie realizacji LSR i jej rezultatach?

Wartość dodana podejścia LEADER

- Czy działalność LGD wpływa na poprawę komunikacji pomiędzy różnymi aktorami, budowanie powiązań między nimi i sieciowanie?
- Czy stworzony dzięki wsparciu w ramach LSR potencjał rozwojowy jest w dostateczny sposób wykorzystywany i promowany?
- Czy projekty realizowane w ramach LSR są spójne ze zidentyfikowanym potencjałem rozwojowym obszaru objętego LSR i czy te projekty przyczyniają się do jego wzmocnienia?
- Czy przeprowadzone w ramach LSR inwestycje są komplementarne względem siebie lub względem wiodącego projektu/tematu określonego w LSR?

Dodatkowe pytania badawcze:

- Jak układała się współpraca z Samorządem Województwa?
- Jaka jest jakość i znaczenie funkcjonowania wojewódzkiej sieci LGD?

4. Opis metodologii wraz z opisem sposobu realizacji badania

Przeprowadzenie badania wymagało zebrania informacji pochodzących z szeregu rozproszonych źródeł, dokonania ich analizy, a następnie wypracowania rekomendacji na poziomie eksperckim. Implikuje to konieczność zastosowania w badaniu szerokiego instrumentarium metod i technik badawczych, dzięki którym możliwe było zgromadzenie kompletnego i wiarygodnego materiału badawczego dotyczącego efektów realizacji LSR. W związku z powyższym, zaplanowano realizację badania z wykorzystaniem koncepcji **triangulacji** metodologicznej.

Triangulacja to zróżnicowanie źródeł danych, metod badawczych i perspektyw badawczych, dzięki któremu możliwe jest zgromadzenie wszechstronnego materiału badawczego i poddanie go kompleksowej analizie i ocenie. Triangulacja została zastosowana odnośnie do:

- źródeł danych: przeanalizowane zostały zarówno dokumenty zastane różnego typu, jak i dane pochodzące ze wcześniejszych badań; zostały one uzupełnione danymi pierwotnymi;
- metod badawczych: łączenie różnych metod badawczych w badaniu tych samych zagadnień, co pozwoliło na uchwycenie różnych aspektów badanego przedmiotu; podejście to pozwoliło też wykorzystać mocne strony każdej metody przy wzajemnej ograniczeniu ich słabości;
- perspektyw badawczych: ewaluacja została przeprowadzona przez pracowników biura LGD oraz przez zewnętrznych doświadczonych badaczy, co pozwoliło uzyskać bogatszy i bardziej wiarygodny obraz badanych zagadnień.

Poza tym zastosowany został partycypacyjny model badania, którego ideą jest jak najszersze zaangażowanie społeczności, zarówno na etapie przygotowania badania, jego realizacji, jak i wnioskowania i rekomendacji.

W odniesieniu do zakresu przedmiotowego i podmiotowego badania niezbędne było zastosowanie holistycznego podejścia do metod i technik badawczych. W każdym z zamierzeń badawczych: realizacji strategii, działaniu LGD oraz funkcjonowaniu biura zastosowane zostały cztery metody lub techniki badawcze:

Badanie źródeł zastanych (desk research)

To metoda zbierania, analizy i interpretacji danych wytworzonych niezależnie od działań badawczych prowadzonych w czasie ewaluacji. Często nazywa się ją analizą danych wtórnych. Dane te można podzielić na wewnętrzne i zewnętrzne. Pierwsze z nich znaleźć można w dokumentacji własnej instytucji. Nie zawsze odpowiadają bezpośrednio na pytania badawcze ale w znaczącym zakresie pozwalają na poznanie kontekstu funkcjonowania LGD.

Z kolei dane zewnętrzne, dane wtórne to efekty działalności innych instytucji w dziedzinie pozyskiwania informacji. Dzięki rozwojowi Internetu dostęp do tych zasobów jest obecnie

niezwykle łatwy i trudności należy szukać nie w ilości danych, ale ich segregacji. Potrzebne informacje można pozyskiwać od instytucji państwowych powołanych do zbierania informacji. Serwis internetowy GUS zawiera nieprzebrane ilości danych o funkcjonowaniu gospodarki, instytucji, firm i organizacji. **Bank Danych Lokalnych**, który jest największym w Polsce uporządkowanym zbiorem informacji o sytuacji społeczno-gospodarczej, demograficznej, społecznej oraz stanie środowiska, opisującym województwa, powiaty oraz gminy jako podmioty systemu organizacji społecznej i administracyjnej państwa, a także regiony i podregiony stanowiące elementy nomenklatury jednostek terytorialnych. Jednakże w wielu przypadkach dane ze źródeł zastanych są niewystarczające, zbyt powierzchowne, zbyt ogólne lub nieaktualne, by na nich poprzestać, dlatego zwykle potrzebne są działania dla pozyskania danych pierwotnych.

Źródła danych zastanych wykorzystywanych w ewaluacji LGD

- dane statystyczne
- dane urzędowe
- dane gromadzone na portalach społecznościowych
- dane zastane w Lokalnej Grupie Działania
- dane ankiet doradztwa i ankiet oceny szkolenia
- dane realizacji planu komunikacji
- dane z ankiet zadowolenia mieszkańców, rozpoznawalności LGD i funkcjonowania LGD systematycznie gromadzone przez biuro LGD

Ankiety metodą CAWI

Najpopularniejszą metodą pozyskiwania danych pierwotnych są badania kwestionariuszowe. Polegają one na zadawaniu pytań pojedynczym osobom, ale w perspektywie zainteresowań znajdują się zagregowane dane ogólne dla wszystkich badanych. Pierwszym etapem tego typu badań jest sformułowanie pytań. Proces ten polega na postawieniu pytań ogólnych, zazwyczaj na etapie konceptualizacji badań. Z nich z kolei wyprowadzamy pytania szczegółowe. Odbywa się to poprzez identyfikację wskaźników, które będą nas informować o występowaniu i nasileniu zjawiska. W przypadku ewaluacji zewnętrznej prowadzonej zgodnie z wytycznymi MRiRW nr 5/3/2017 i 10/1/2022 zakres pytań został wstępnie określony w załącznikach do podręcznika ewaluacji. Niemniej z uwagi na pewne niedociągnięcia dokumentu część pytań została poprawiona i zmodyfikowana. Ponadto jak wskazano we wstępie Podręcznika ma on charakter pomocniczy nie obowiązkowy w stosunku do Wytycznych MRiRW.

Badania ankietowe były prowadzone techniką CAWI (Computer Assisted Web Interview). To badanie ankietowe przeprowadzane w Internecie. Opracowane narzędzie badawcze (kwestionariusz ankiety) wprowadzane jest do komputera w formie umożliwiającej wypełnienie ankiety na stronie internetowej użytkownika. Badania tego typu są stosunkowo tanie, nie wymagają również zaangażowania wielu realizatorów. Współczesne narzędzia umożliwiają tworzenie skomplikowanych i atrakcyjnych ankiet. Można dopasować je w

wymiarze graficznym i estetycznym. Dobór próby jest możliwy dwiema metodami. Ankiety można wysłać pod określone adresy mailowe, co w pewnym stopniu jest odpowiednikiem ankiety pocztowej wraz z jej zaletami i wadami. Innym sposobem jest zamieszczenie jej na stronie internetowej lub jako „wyskakujące okienko”. Metoda ta uniemożliwia kontrolę nad doбором próby, który jest faktycznie doбором przypadkowym, dodatkowo obarczonym błędem struktury społecznej i demograficznej użytkowników Internetu.

W badaniach ewaluacyjnych zastosowano obydwie techniki w zależności od badanych grup.

- Grupa nr 1: wnioskodawcy i beneficjenci.

Z tego względu, że dostępne są dane kontaktowe do tych osób możliwe było wykorzystanie aplikacji wysyłającej unikalne linki do ankiety internetowej na zdefiniowane wcześniej adresy mailowe. W tym przypadku nie obliczano minimalnej liczebności próby gdyż traktowano to badanie jako masowe, z założeniem przebadania całej populacji.

łącznie przebadano 20 osób.

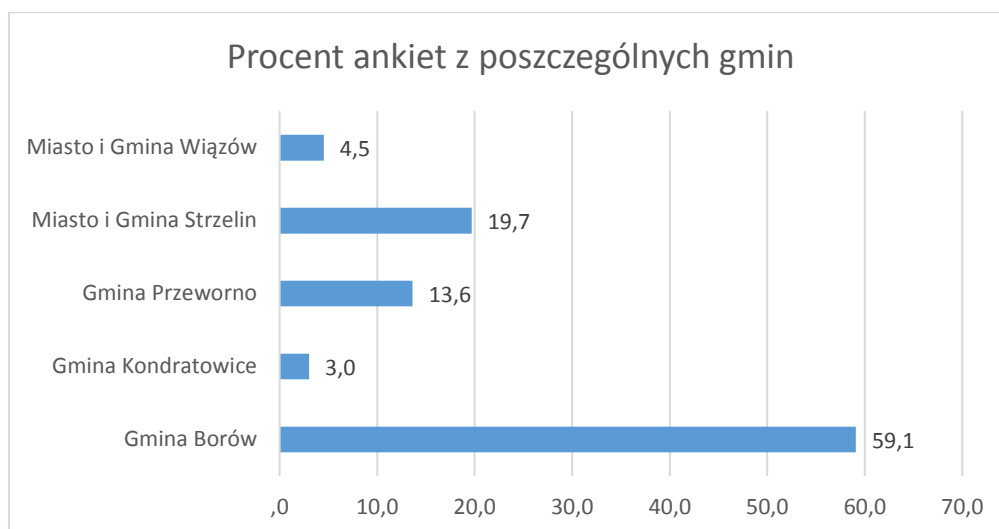
- Grupa nr 2: mieszkańcy obszaru LSR.

Pozyskanie opinii reprezentatywnej grupy mieszkańców nie jest możliwe w ramach zasobów, którymi dysponuje Zleceniodawca, dlatego opracowano procedurę zbliżoną do takiej, która pozwoli na identyfikację podglądów i opinii mieszkańców poszczególnych gmin wchodzących w skład Partnerstwa.

Linki do ankiet zostały rozesłane (przy wsparciu pracowników Biura LGD) do gmin partnerskich z prośbą o wstawienie linku na stronę internetową gminy. Dzięki temu zabiegowi pozyskane zostały dane z poszczególnych gmin odpowiadających obszarowi LSR.

łącznie przeprowadzono 194 ankiety.

Wykres 1. Procent ankiet z poszczególnych gmin

Źródło: badania własne

Wywiady pogłębione (IDI i TDI)

To technika badań jakościowych, w której badacz prowadzi rozmowę z respondentem. Nie jest to jednak zwykła rozmowa, ale opiera się ona na przygotowanym wcześniej scenariuszu. Dokument ten nie musi zawierać konkretnych pytań, lecz wytyczne, jakie tematy rozmowy należy podjąć. Wywiad ma strukturę swobodną, mniejsze znaczenie ma kolejność zadawanych pytań a większe uzyskanie określonych informacji. Tematy są eksplorowane bardzo dogłębnie, prowadzący wywiad dopytuje i stara się zrozumieć, nie tylko fakty, ale motywy zachowania badanego. Zasadniczą rolę w badaniu odgrywają umiejętności i doświadczenie osoby prowadzącej wywiad. Ponieważ wywiady pogłębione są rozmową sam na sam z respondentem, prowadzący musi zdobyć jego zaufanie, by uzyskać czasami bardzo osobiste informacje. Wywiady indywidualne stosuje się gdy zachodzi potrzeba eksploracji pola zainteresowań, przygotowania do konstruowania narzędzi jakościowych lub do interpretacji trudnych do wyjaśnienia wyników badań ilościowych. Wywiady prowadzone były metodą TDI (telefoniczny wywiad pogłębiony) przede wszystkim ze względu na oczekiwania respondentów oraz krótki czas na realizację tego zadania.

Wywiady prowadzono z następującymi osobami:

- 2 wywiady z członkami Rady
- 3 wywiady z wnioskodawcami realizującymi projekty
- 3 wywiady z wnioskodawcami, których projekty nie są realizowane
- Wywiad z dyrektorem Biura
- Wywiady z przedstawicielami gmin (po 1 z gminy)

Zogniskowany Wywiad Grupowy (FGI fokus)

Tym różni się od wywiadu indywidualnego, że prowadzący badanie, nazywany moderatorem, przepytuje jednocześnie grupę kilku osób. Zazwyczaj grupy fokusowe mają liczebność od 8 do 12 osób, lecz w specyficznych przypadkach może być ich mniej lub więcej. Ważną cechą grupy jest jej homogeniczność - powinno się unikać zróżnicowania grup ze względu na płeć, wiek, status społeczny czy różnice intelektualne. Wynika to z zasadniczego celu prowadzenia badań tą metodą, czyli wewnętrznej dyskusji grupowej i interakcji w grupie. Dzięki tej metodzie można w tym samym czasie zdobyć informacje od kilku osób, pogłębiając ją dodatkowo o spostrzeżenia dotyczące dyskusji pomiędzy uczestnikami.

Wywiady tą metodą charakteryzują się większym skomplikowaniem organizacyjnym. Wymagane jest zebranie odpowiedniej grupy osób w jednym miejscu o jednym czasie. Często na spotkanie zaprasza się więcej osób i prowadzi się selekcję tych, którzy lepiej pasują do profilu grupy i dają większą rękomię udzielania informacji i wymiany zdań. Wywiady grupowe, z uwagi na dyskusję wielu osób, muszą być rejestrowane co umożliwi późniejsze zidentyfikowanie, jak kształtowała się rozmowa, która osoba wypowiadała dane poglądy i jak te poglądy zmieniały się w trakcie dyskusji. Zogniskowane wywiady grupowe realizuje się w specjalnych pomieszczeniach zwanych fokusowniami, które są wyposażone w weneckie lustro umożliwiające zleceniodawcy obserwację wywiadu. W miejscowościach, gdzie nie ma fokusowni stosuje się technikę wywiadów naturalnych.

Wywiad prowadzono w grupie pracowników biura LGD, członków Zarządu, członków Rady wnioskodawców oraz członków Partnerstwa.

Zogniskowany wywiad grupowy (FGI) prowadzony w ramach ewaluacji pozwala pozyskać informacje w skumulowany sposób. Dodatkowo wartość pozyskanych informacji wzmocniona jest poprzez odpowiednie wykorzystanie procesów grupowych.

5. Opis wyników badania wraz z ich interpretacją.

5.1. Charakterystyka obszaru objętego Lokalną Strategią Rozwoju

Liczba ludności zamieszkującej teren LGD Gromnik w latach 2015-2021 zmniejsza się; w badanym okresie zarejestrowano jej spadek na poziomie 2,8%. To zauważalnie więcej niż w województwie dolnośląskim, dla którego wartość badanego wskaźnika wynosi -0,8%. W każdej gminie objętej zasięgiem funkcjonowania LGD odnotowano spadek liczby mieszkańców; największy - w gminie Kondratowice (-6,6%), natomiast najmniejszy, równy 0,7%, w gminie Strzelin. To jednocześnie region z największą liczbą mieszkańców na badanym obszarze (21 955). Średnio, teren LGD w 2021 roku zamieszkiwało 8585, a łącznie - 42 925 osób.

Tabela 1. Ludność ogółem

Nazwa gminy	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021
województwo dolnośląskie	2904207	2903710	2902547	2901225	2900163	2891321	2880432
Strzelin	22109	22168	22178	22153	22167	22026	21955
Wiązów	7365	7326	7296	7216	7101	7041	6977
Przeworno	4913	4861	4845	4800	4754	4717	4646
Borów	5338	5318	5324	5306	5272	5238	5200
Kondratowice	4440	4379	4363	4298	4276	4199	4147
Suma końcowa	8833	8810	8801	8754	8714	8644	8585

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Poniższa tabela prezentuje saldo migracji ludności, a zatem zarówno migracje wewnętrzne (polegające na przemieszczaniu się ludności w wyniku zmiany miejsca zamieszkania lub przeniesienia się z terenów miejskich do wiejskich lub odwrotnie) oraz zewnętrzne (wyjazdy z kraju stałego zamieszkania lub przyjazdy do kraju w celu zamieszkania na stałe lub na pobyt czasowy). Na terenie LGD Gromnik średnia sald wyniosła w 2021 roku -8. Największą ujemną wartość badanego wskaźnika (-33) odnotowano w gminie Kondratowice, natomiast dodatnią - jedyną w całym zestawieniu - w gminie Strzelin (71).

Tabela 2. Saldo migracji w ruch wewnętrznym i zewnętrznym

Nazwa gminy	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021
województwo dolnośląskie	0	2809	2783	3712	4839	3844	3570
Strzelin	0	31	44	15	72	-26	71
Wiązów	0	-17	-15	-40	-53	-25	-26

Przeworno	0	-28	-6	-25	-35	-12	-40
Borów	0	3	2	-4	-7	2	-13
Kondratowice	0	-49	-17	-32	-32	-26	-33
Suma końcowa	0	-12	2	-17	-11	-17	-8

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Średni udział ludności w wieku produkcyjnym wobec wszystkich mieszkańców dla LGD Gromnik jest większy niż średnia dla województwa dolnośląskiego (61% w porównaniu do 59%). W ciągu 6 lat poziom badanego wskaźnika spadł średnio o 4,8%; to mniej niż w województwie dolnośląskim, w którym wartość spadku była równa 6,5%. Udział ludności w wieku produkcyjnym najbardziej zmniejsza się w gminach Strzelin (-7,1%) oraz Przeworno (-6,3%).

Tabela 3. Udział ludności w wieku produkcyjnym w % ludności ogółem

Nazwa gminy	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021
województwo dolnośląskie	63	62	61	60	60	59	59
Strzelin	63	62	61	61	60	59	58
Wiązów	64	63	63	63	62	62	62
Przeworno	64	63	62	62	61	60	60
Borów	65	64	64	64	63	63	63
Kondratowice	64	64	64	63	62	62	62
Suma końcowa	64	63	63	62	62	61	61

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Wskaźnik obciążenia demograficznego, czyli stosunek liczby dzieci i osób w starszym wieku (65 i więcej lat) do liczby osób znajdujących się w przedziale wiekowym 15-64, na terenie LGD Gromnik rośnie. W ciągu 6 lat liczba osób z taką metryką zwiększyła się na badanym obszarze o ponad 23%; to wartość porównywalna do tej dla województwa dolnośląskiego. Najszybciej seniorów przybywa w gminie Kondratowice (34% więcej w roku 2021 niż w 2015), a najwolniej – w gminie Wiązów (15,4%); to jednocześnie region, w którym wskaźnik obciążenia demograficznego jest najniższy (17%). Na terenie LGD Gromnik prawie co piąta osoba ma powyżej 65 lat.

Tabela 4. Wskaźnik obciążenia demograficznego

Nazwa gminy	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021
województwo dolnośląskie	16	17	18	18	19	20	20

Strzelin	16	17	17	18	19	20	20
Wiązów	14	15	15	16	16	16	17
Przeworno	16	17	17	18	18	19	20
Borów	15	15	16	17	17	17	18
Kondratowice	14	15	15	16	17	18	19
Suma końcowa	15	16	16	17	17	18	19

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

W latach 2015-2020 na obszarze oddziaływania LGD Gromnik obserwuje się wzrost wydatków budżetów gmin na jednego mieszkańca. Średnio, w 2020 roku wartość badanego wskaźnika wyniosła 1373 zł, o 305 zł więcej niż w roku 2015 (ponad 28% wzrost). To wartość niewspółmierna do tej dla województwa dolnośląskiego, gdzie wydatki budżetów zwiększyły się o połowę. Największy wzrost badanego wskaźnika na terenie gmin LGD zarejestrowano w gminie Strzelin (44,5%); to jednocześnie region, w którym w 2020 roku poziom wydatków był najwyższy - 1556 zł na jednego mieszkańca. Najniższy, natomiast, był w gminie Przeworno, dla której odnotowano również najmniejszy wzrost badanego wskaźnika (8,9%).

Tabela 5. Wydatki budżetów gmin na jednego mieszkańca (w złotych)

Nazwa gminy	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021
województwo dolnośląskie	1077	1141	1349	1658	1612	1623	b.d.
Strzelin	1077	1045	1406	1494	1539	1556	b.d.
Wiązów	1026	1106	1235	1506	1569	1425	b.d.
Przeworno	1148	951	1043	1054	1136	1251	b.d.
Borów	1049	983	1122	1779	1220	1254	b.d.
Kondratowice	1041	1053	1479	1552	1368	1381	b.d.
Suma końcowa	1068	1028	1257	1477	1366	1373	b.d.

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Liczba beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej spada w latach 2015-2020 na terenie LGD Gromnik - średnio o ponad 35%. W 2020 roku było ich przeciętnie 481 na 10 tysięcy mieszkańców; to więcej niż w województwie dolnośląskim, w którym takich osób było 303 na 10 tysięcy mieszkańców. Najbardziej liczebna, pod tym względem, jest gmina Wiązów (570 beneficjentów na 10 tysięcy ludności), natomiast najmniej - Borów (417 beneficjentów na 10 tysięcy ludności). Jeśli chodzi o region, w którym osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej ubyto najwięcej, to należy wymienić tu gminę Kondratowice, w której spadek badanego wskaźnika odnotowano na poziomie 45%.

Tabela 6. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności

Nazwa gminy	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021
województwo dolnośląskie	520	468	414	365	334	303	b.d.
Strzelin	679	634	640	549	517	484	b.d.
Wiązów	818	820	771	665	611	570	b.d.
Przeworno	808	709	591	564	562	486	b.d.
Borów	617	638	638	615	470	417	b.d.
Kondratowice	812	572	563	583	454	446	b.d.
Suma końcowa	747	675	641	595	523	481	b.d.

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Na terenie LGD Gromnik rośnie liczba podmiotów gospodarki narodowej. Przeciętnie, w 2021 roku takich podmiotów było 865 - to 12,8 wzrost w porównaniu z rokiem 2015. Na tle województwa dolnośląskiego, w którym odnotowano 15% wzrost badanego wskaźnika, gminy LGD wypadają zatem nieco gorzej. Największy wzrost liczby podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowano w gminie Przeworno (19%), a najmniejszy, 8%, w gminie Kondratowice. W poniższym zestawieniu wyróżnia się gmina Strzelin – jest to region, w którym w 2021 roku podmiotów gospodarki narodowej było najwięcej, 2584.

Tabela 7. Podmioty gospodarki narodowej ogółem

Nazwa gminy	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021
województwo dolnośląskie	357102	361307	368811	375294	382892	396046	410985
Strzelin	2313	2297	2292	2364	2442	2508	2584
Wiązów	503	503	527	529	550	574	592
Przeworno	304	311	320	324	340	356	362
Borów	411	405	410	426	453	459	459
Kondratowice	302	301	308	306	317	328	326
Suma końcowa	767	763	771	790	820	845	865

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

W ciągu 6 lat na badanym obszarze rejestruje się w systemie REGON coraz więcej osób fizycznych, prawnych oraz prowadzących działalność rolniczą. Przeciętnie, w 2021 roku na 10 tysięcy mieszkańców zarejestrowano 895 takich podmiotów. To prawie 17,8% wzrost w porównaniu z 2015 rokiem - wówczas liczba ta wynosiła 760. Na tle województwa dolnośląskiego, dla którego odnotowano w tym okresie wzrost na poziomie 16%, dla obszaru LGD jest on zatem większy. Jeśli chodzi o regiony, w których w latach 2015-2021 przybyło

najwięcej podmiotów gospodarczych, to należy tu wymienić gminy Przeworno (25,8%) oraz Wiązów (24,3%). Najmniejszy wzrost zaobserwowano natomiast w gminie Strzelin (12,5%); to jednocześnie region, w którym liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON była największa (1177 na 10 tysięcy ludności).

Tabela 8. Podmioty wpisane do REGON na 10 tys. ludności

Nazwa gminy	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021
województwo dolnośląskie	1230	1244	1271	1294	1320	1370	1427
Strzelin	1046	1036	1033	1067	1102	1139	1177
Wiązów	683	687	722	733	775	815	849
Przeworno	619	640	660	675	715	755	779
Borów	770	762	770	803	859	876	883
Kondratowice	680	687	706	712	741	781	786
Suma końcowa	760	762	778	798	838	873	895

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Na terenie LGD Gromnik średnia liczba nowo zarejestrowanych podmiotów na 10 tysięcy ludności w wieku produkcyjnym spada; w 2021 roku wyniosła ona 95 – to ponad 9% spadek w porównaniu z rokiem 2015. Jest to tendencja porównywalna do tej w województwie dolnośląskim. Największy spadek ze wszystkich gmin LGD zarejestrowano w gminie Kondratowice (-26,3%), natomiast najmniejszy, niecałe -1%, w gminie Strzelin. Warto ponadto zaznaczyć, że w jednym regionie, mianowicie w gminie Przeworno, zaobserwowano wzrost badanego wskaźnika (16,9%). W najlepiej rozwiniętych, pod względem liczby nowo zarejestrowanych podmiotów, regionach tj. w gminie Wiązów oraz Strzelin, takich podmiotów było w 2021 roku kolejno: 100 i 126; w pozostałych gminach wartości tego wskaźnika nie przekraczają 95.

Tabela 9. Podmioty nowo zarejestrowane na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym

Nazwa gminy	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021
województwo dolnośląskie	167	160	173	186	181	159	181
Strzelin	127	113	128	148	163	133	126
Wiązów	113	80	115	117	122	87	100
Przeworno	71	82	96	81	100	95	83
Borów	116	114	114	119	150	79	95
Kondratowice	95	97	115	89	87	112	70
Suma końcowa	104	97	114	111	124	101	95

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Od 2015 roku na obszarze funkcjonowania LGD Gromnik liczba organizacji społecznych ogólnie rośnie. W 2021 roku było ich na 10 tysięcy mieszkańców średnio 35 (3% wzrost w porównaniu z rokiem 2015), a w całym województwie dolnośląskim – 44 (12,8% wzrost). W większości regionów fundacji, stowarzyszeń i organizacji przybyło - najwięcej, o 14,8%, w gminie Kondratowice. W dwóch regionach, gminie Wiązów i Przeworno, zaobserwowano spadek ich liczby. Ta ostatnia jest jednak gminą, w której wartość badanego wskaźnika w 2021 roku była najwyższa - 43 organizacje na 10 tysięcy mieszkańców; taką samą liczbą organizacji dysponuje gmina Strzelin.

Tabela 10. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców

Nazwa gminy	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021
województwo dolnośląskie	39	40	42	40	42	43	44
Strzelin	40	42	43	43	43	43	43
Wiązów	35	35	36	29	31	33	34
Przeworno	45	45	45	38	38	38	43
Borów	22	23	23	21	21	23	23
Kondratowice	27	27	28	28	28	31	31
Suma końcowa	34	34	35	32	32	34	35

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Liczba bibliotek publicznych na terenie LGD Gromnik utrzymuje się w latach 2015-2021 na niezmiennym poziomie (3). Najwięcej instytucji (4) odnotowano w 2021 roku w gminach Wiązów i Borów, natomiast najmniej, tylko 1, w gminie Przeworno. Region, który może pochwalić się największą liczbą czytelników na 1000 ludności to gmina Borów (214 osób), natomiast najslabiej, pod tym względem, wypada w tym zestawieniu gmina Kondratowice (59 osób).

Tabela 11. Biblioteki publiczne i filie.

Nazwa gminy	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021
województwo dolnośląskie	599	593	592	591	589	582	577
Strzelin	2	2	2	2	2	2	2
Wiązów	4	4	4	4	4	4	4
Przeworno	1	1	1	1	1	1	1
Borów	4	4	4	4	4	4	4
Kondratowice	2	2	2	2	2	2	2
Suma końcowa	3	3	3	3	3	3	3

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Na obszarze funkcjonowania LGD Gromnik spada liczba osób bezrobotnych. W latach 2015-2021 zmniejszyła się ona o 22%; to o połowę mniej niż w województwie dolnośląskim. Największy spadek liczby osób bez pracy zarejestrowano w gminie Przeworno (-35%), natomiast najmniejszy (-21%) w gminie Strzelin. Ponadto, w gminie Borów zaobserwowano wzrost badanego wskaźnika (3%).

Tabela 12. Bezrobotni zarejestrowani ogółem

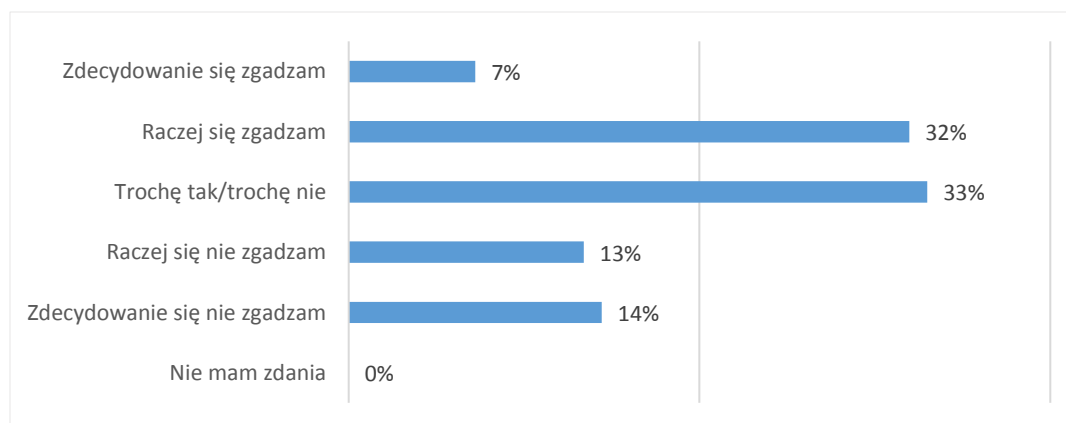
Nazwa gminy	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021
województwo dolnośląskie	99952	85984	68813	62842	56022	68822	58738
Strzelin	941	888	842	742	714	813	743
Wiązów	323	291	247	254	207	257	244
Przeworno	263	233	190	197	173	204	171
Borów	161	164	148	142	135	154	166
Kondratowice	250	219	182	203	179	194	191
Suma końcowa	388	359	322	308	282	324	303

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

5.2. Opinie i potrzeby mieszkańców obszaru Lokalnej Strategii Rozwoju

Opinie mieszkańców co do jakości życia w gminie są podzielone; prawie 40% mieszkańców obszaru LSR jest zadowolonych z życia w swoim mieście, z czego zdecydowanie zadowolonych ze swego miejsca zamieszkania jest zaledwie 7%. Co trzeci ankietowany zaznaczył odpowiedź „trochę tak, trochę nie”, natomiast 27% badanych uważa, że ich gmina nie jest dobrym miejscem do życia, w którym mogą realizować swoje podstawowe potrzeby.

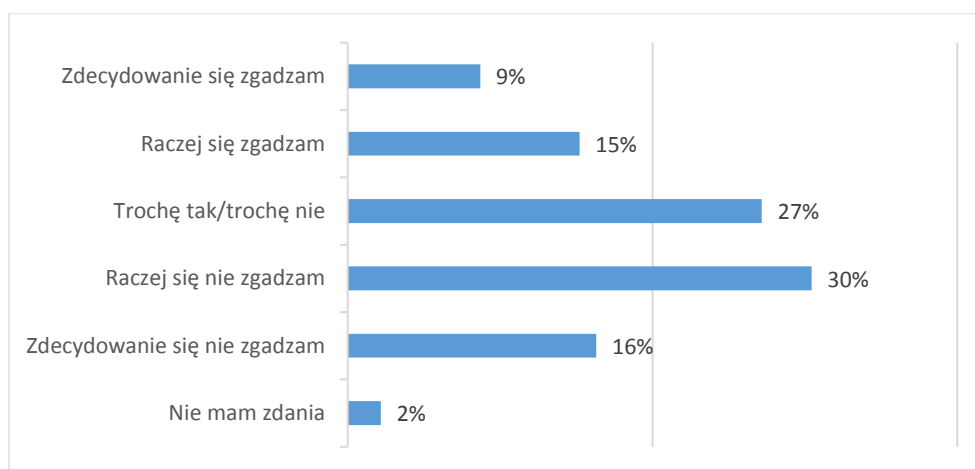
Wykres 2. W jakim stopniu zgadza się Pan/i lub nie zgadza ze stwierdzeniem „moja gmina jest dobrym miejscem do życia, w którym mogę realizować wszystkie swoje podstawowe potrzeby”?

Źródło: badania własne

Respondenci raczej nie zgadzają się ze stwierdzeniem, że w ostatnich latach w ich gminie warunki do życia poprawiły się (46% odpowiedzi “zdecydowanie się nie zgadzam” i “raczej się nie zgadzam”). Co czwarta osoba jest przeciwnego zdania, natomiast prawie 30% nie ma ugruntowanej opinii na ten temat (odpowiedzi “trochę tak, trochę nie”, “nie mam zdania”).

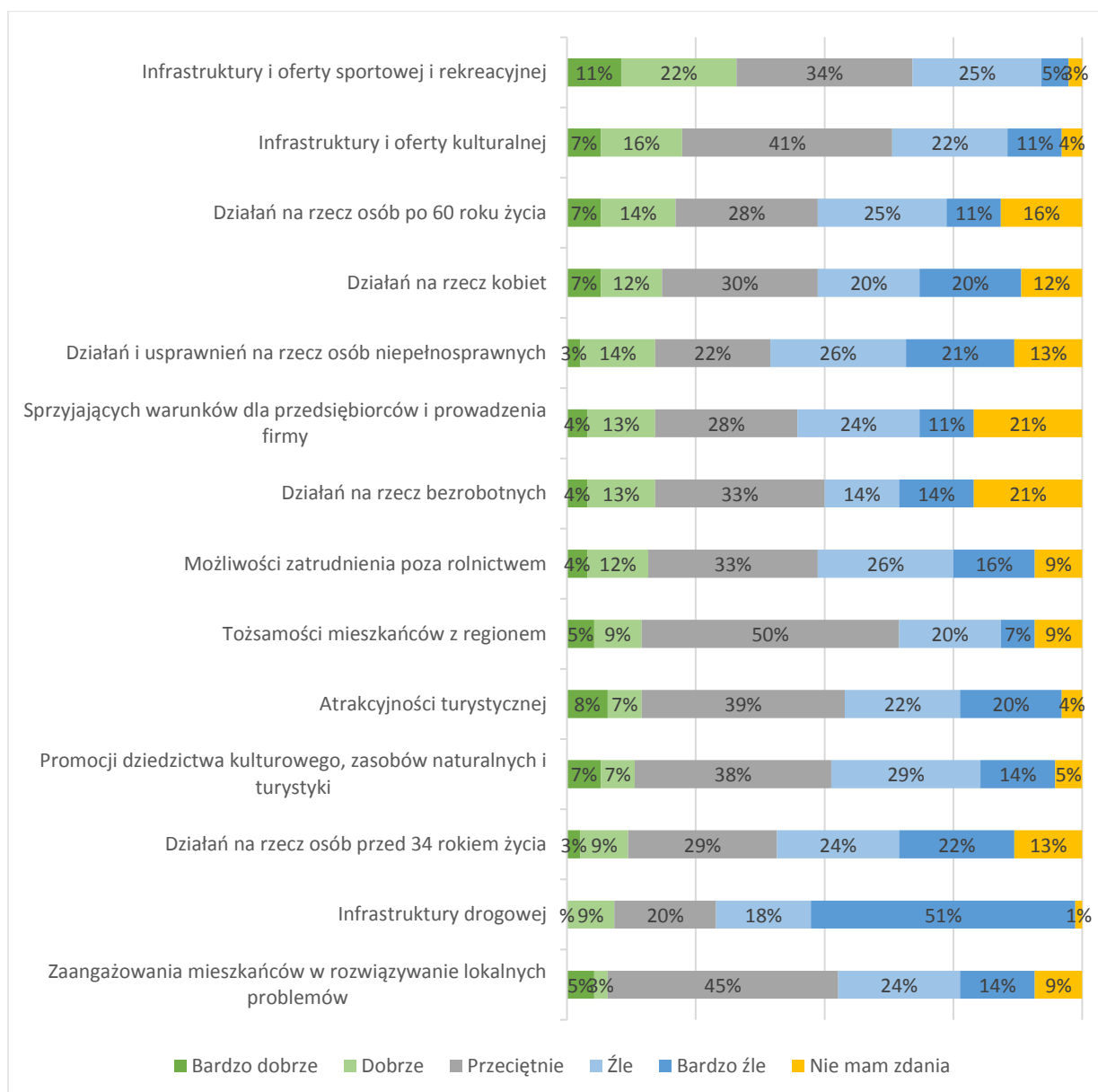
Wykres 3. W jakim stopniu zgadza się Pan/i lub nie zgadza ze stwierdzeniem „w ostatnich latach (od 2016 roku) warunki do życia w mojej gminie poprawiły się”?

Źródło: badania własne

Mieszkańcy, poproszeni o ocenę swojej gminy w poszczególnych kwestiach, najlepsze noty przyznali infrastrukturze i ofercie sportowej i rekreacyjnej – co trzeci ankietowany ocenił ten obszar pozytywnie. W dalszej kolejności znalazła się infrastruktura i oferta kulturalna oraz działania na rzecz osób po 60. roku życia (odpowiednio 22% i 21% pozytywnych wskazań). Jeśli chodzi o obszar, który według mieszkańców funkcjonuje w gminie najgorzej, należy wymienić tu infrastrukturę drogową - 70% ankietowanych oceniła ją źle lub bardzo źle. Warto ponadto zwrócić uwagę na dwie dziedziny, które uzyskały od znacznej części badanych oceny przeciętne, mianowicie tożsamość mieszkańców z regionem (50%) oraz zaangażowanie mieszkańców w rozwiązywanie lokalnych problemów (45%).

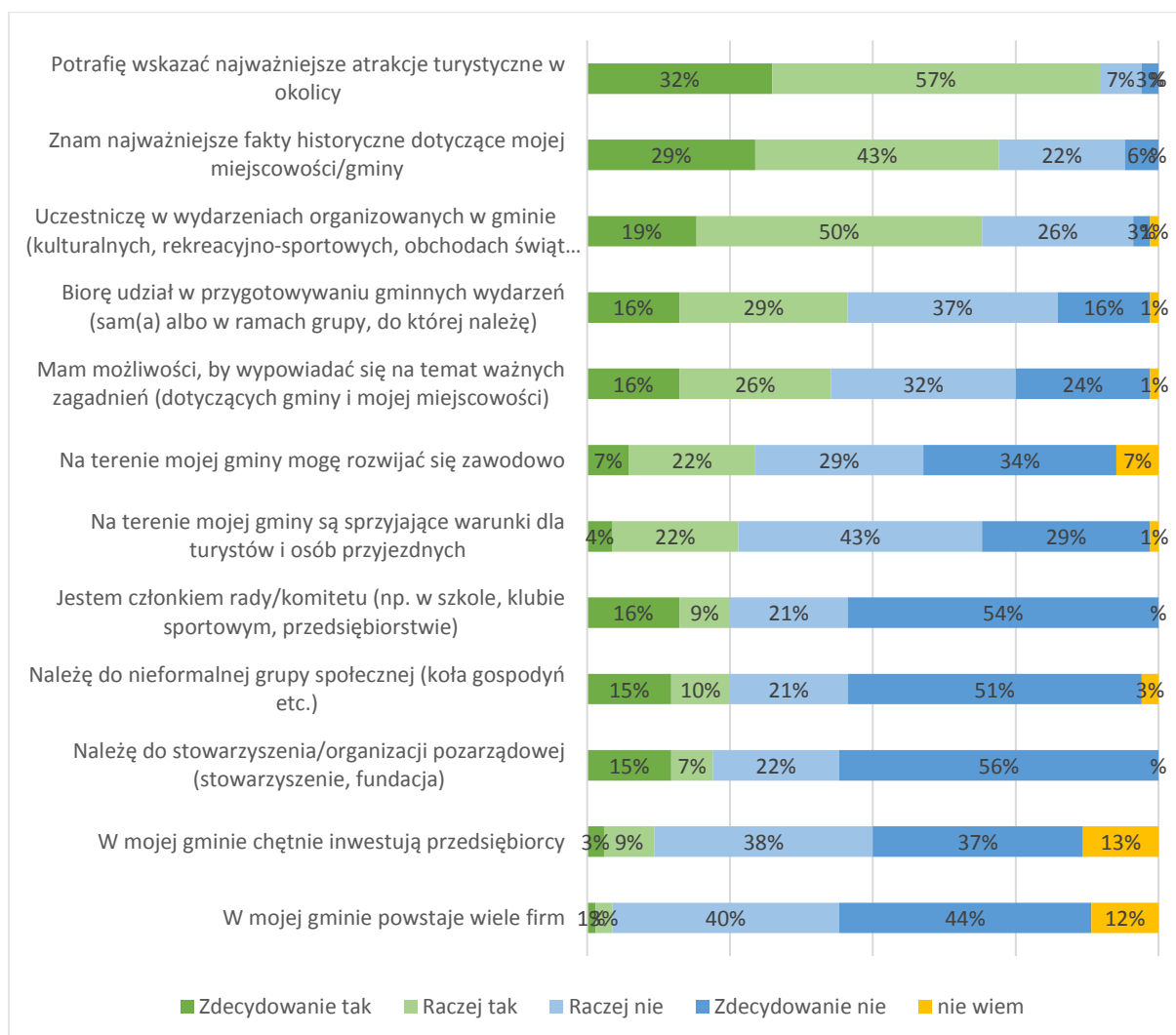
Wykres 4. Ocena gminy na wymiarach

Źródło: badania własne

Jeśli chodzi o zaangażowanie mieszkańców w funkcjonowanie gminy, ankietowani mogą z pewnością pochwalić się znajomością atrakcji turystycznych w okolicy (90% wskazań) oraz wiedzą historyczną dotyczącą ich miejscowości (72%). Ponadto, w większości uczestniczą oni w wydarzeniach organizowanych na terenie gminy (69%), aczkolwiek nie należą do żadnego stowarzyszenia ani organizacji pozarządowej (78%). Zdaniem 84% respondentów w ich gminie nie powstaje wiele firm, a ¼ uważa, że przedsiębiorcy niechętnie w niej inwestują.

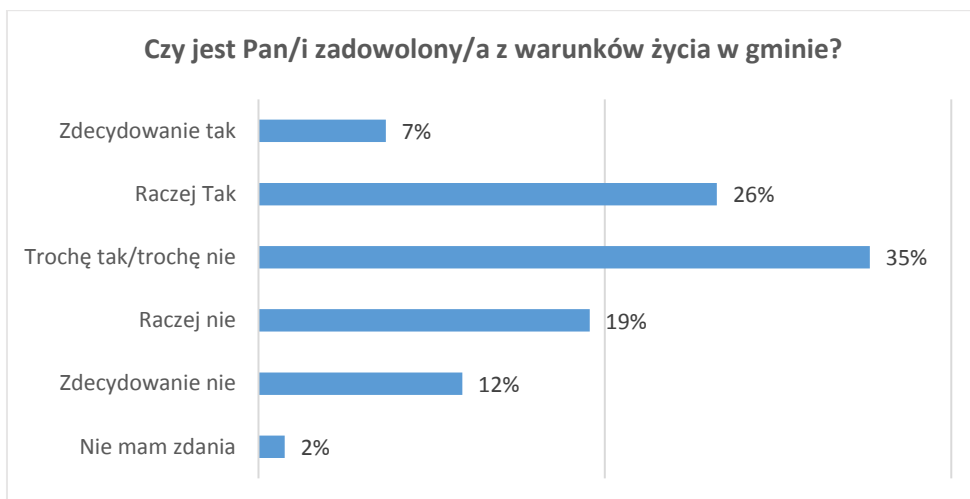
Wykres 5. Opinie na temat zaangażowania w funkcjonowanie gminy

Źródło: badania własne

Opinie mieszkańców na temat warunków życia w gminie rozkładają się niemal po równo; zarówno tych zadowolonych, co niezadowolonych jest ok. 30% ankietowanych, z nieznaczną przewagą tych pierwszych. 35% osób jest pośrodku (odpowiedź “trochę tak, trochę nie”).

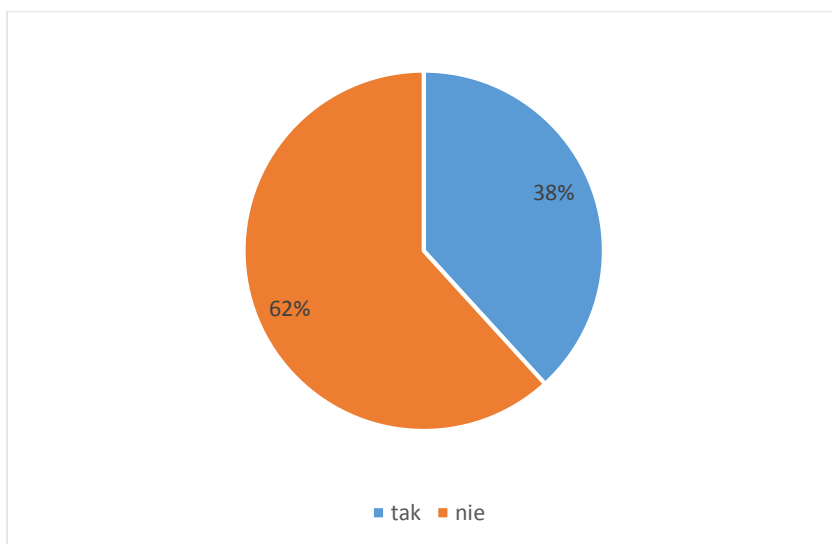
Wykres 6. Czy jest Pan/i zadowolony/a z warunków życia w gminie?

Źródło: badania własne

38% mieszkańców rozważa zmianę miejsca zamieszkania. Ewentualna decyzja o przeprowadzce byłaby podyktowana, przede wszystkim, brakiem perspektyw zawodowych – takiej odpowiedzi udzieliła co czwarta ankietowana osoba. Jako kolejną przyczynę respondenci wskazują trudny dostęp do instytucji kultury.

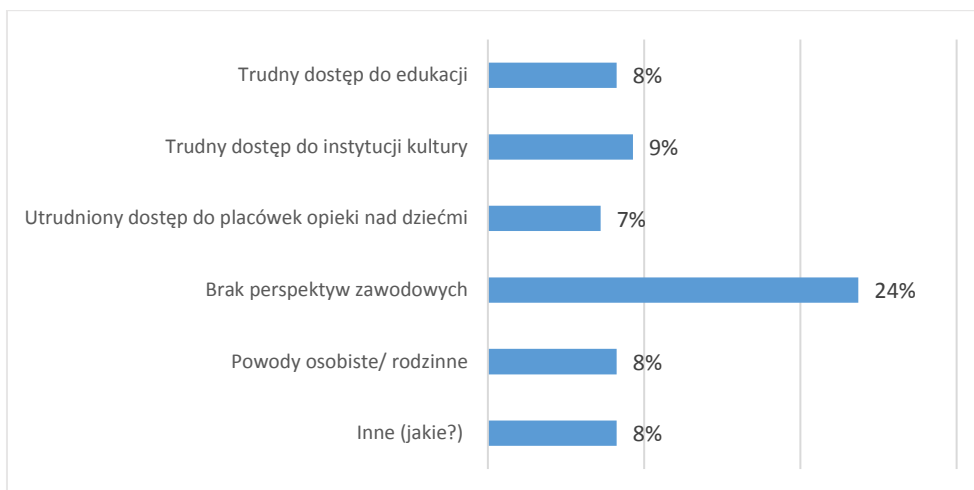
Wykres 7. Czy rozważa Pan/i zmianę miejsca zamieszkania?

Źródło: badania własne

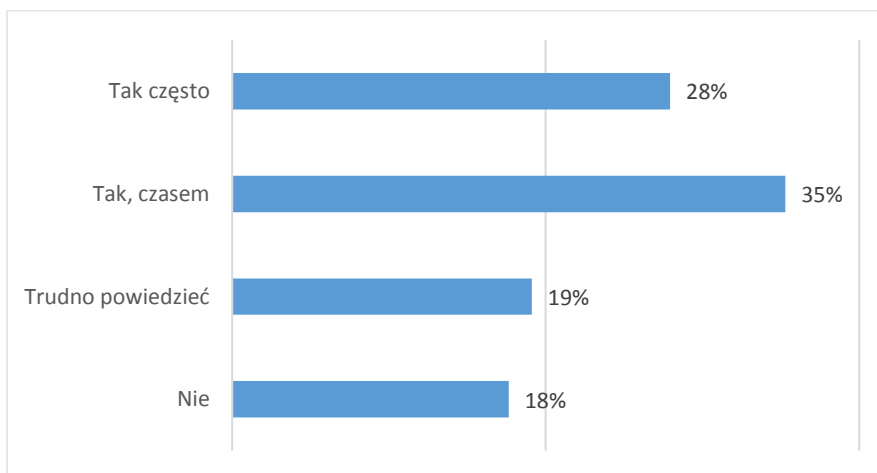
Wykres 8. Powody zmiany miejsca zamieszkania

Źródło: badania własne

Większość badanych (63%) począwszy od 2016 roku osobiście korzystała z infrastruktury i obiektów finansowanych ze środków unijnych, z czego 28% korzystała z nich często. Odpowiedzi przeczącej na zadane pytanie udzieliło 18% ankietowanych, a 19% miało trudności z wypowiedzeniem się w tej kwestii.

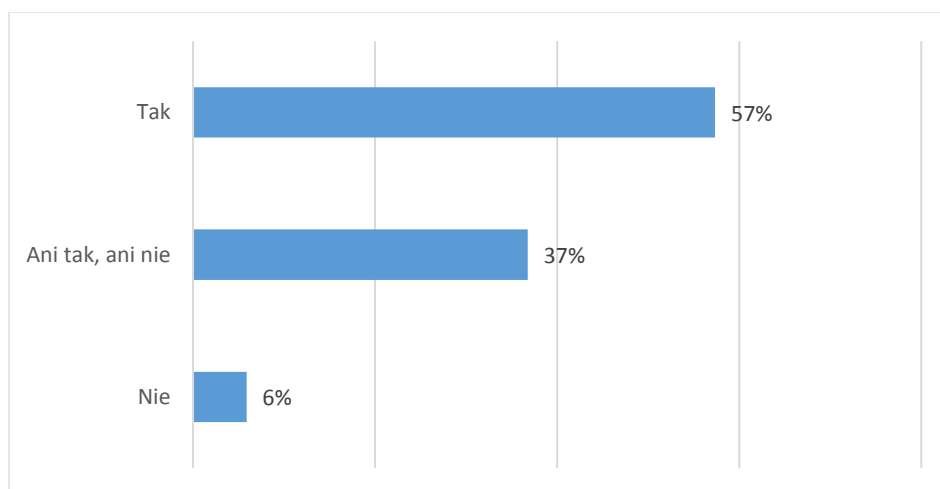
Wykres 9. Czy Pan/i osobiście korzystał/a z infrastruktury / obiektów finansowanych ze środków unijnych, począwszy od 2016 r.?

Źródło: badania własne

Ponad połowa ankietowanych (57%) twierdzi, że projekty związane z poprawą infrastruktury cieszą się zainteresowaniem mieszkańców. Przeciwnego zdania jest zaledwie 6% osób, natomiast 37% udzieliło odpowiedzi "ani tak, ani nie".

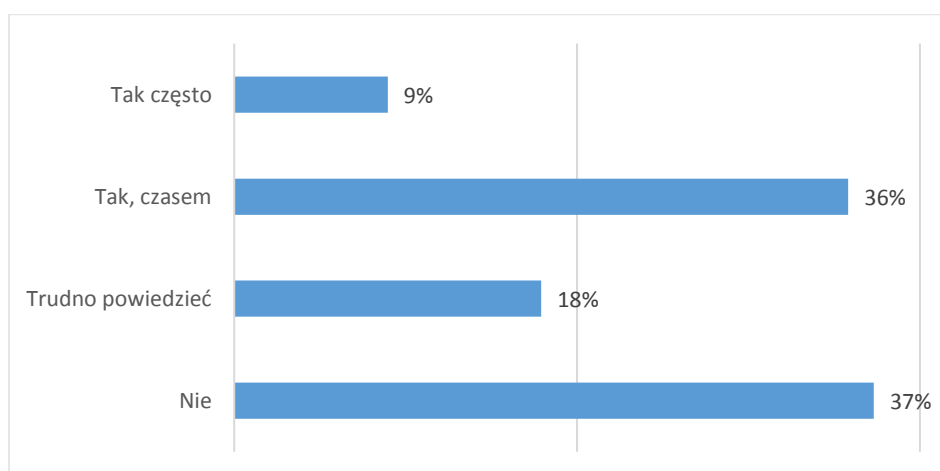
Wykres 10. Czy Pana/i zdaniem projekty związane z poprawą infrastruktury cieszą się zainteresowaniem mieszkańców?

Źródło: badania własne

45% respondentów począwszy od 2016 roku osobiście korzystało ze szkoleń, spotkań, festynów finansowanych ze środków unijnych, z czego 9% korzystało z nich często. 18% ankietowanych ma trudności z odpowiedzią na zadane pytanie, natomiast 37% osób nie korzystało z wyżej wymienionych projektów.

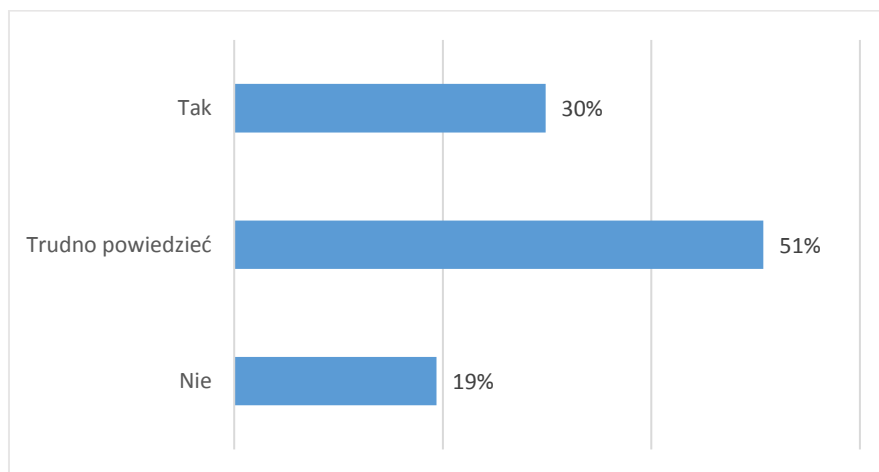
Wykres 11. Czy Pan/i osobiście korzystał/a z projektów takich jak szkolenia, spotkania, festyny finansowanych ze środków unijnych, począwszy od 2016 r.?

Źródło: badania własne

Nieco ponad połowie badanych trudno jest powiedzieć, czy szkolenia, spotkania i festyny cieszą się zainteresowaniem mieszkańców. 30% respondentów twierdzi, że projekty te interesują mieszkańców, natomiast 19% osób zajęło w tej sprawie przeciwne stanowisko.

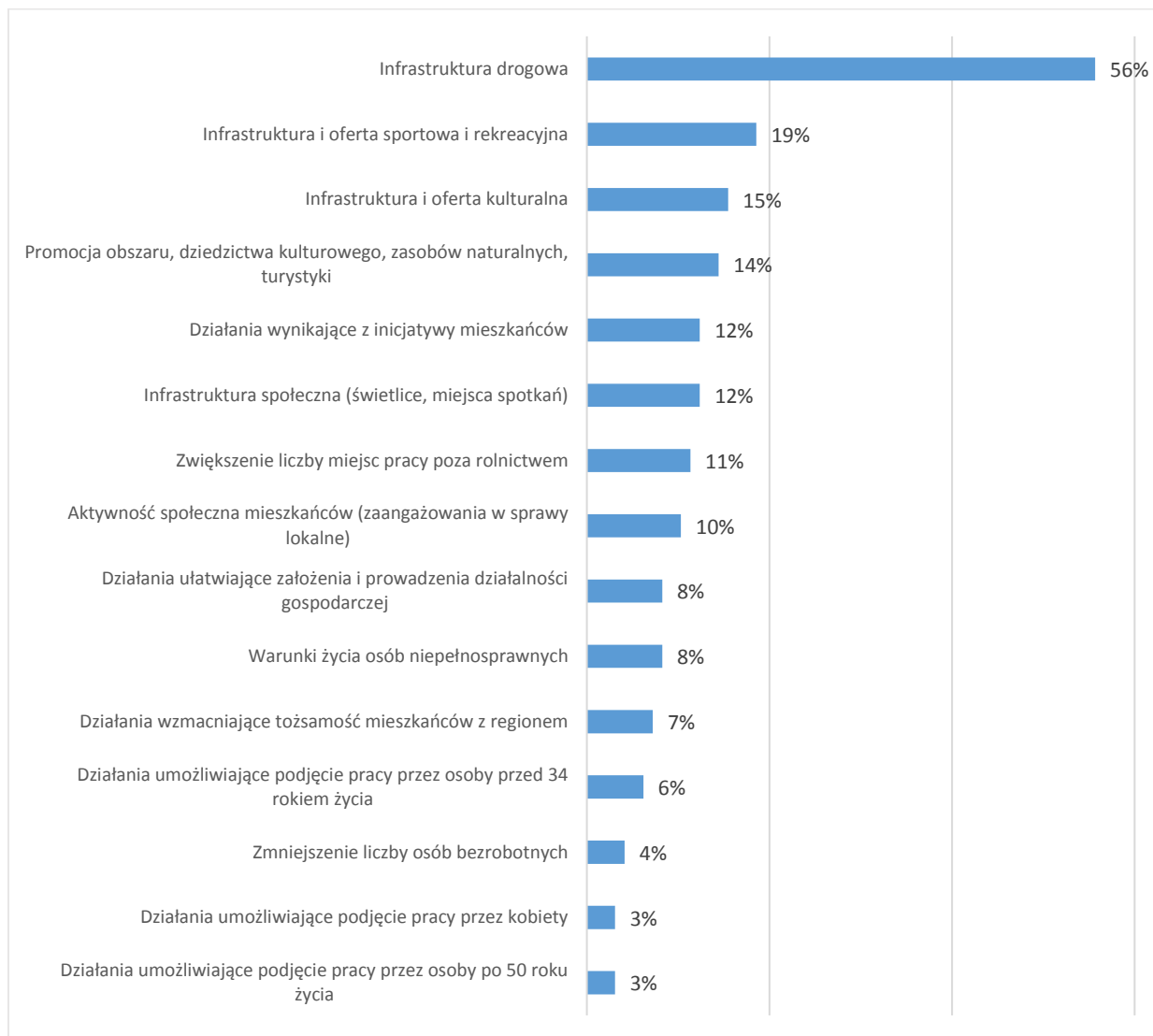
Wykres 11. Czy Pan/i zdaniem szkolenia, spotkania, festyny cieszą się zainteresowaniem mieszkańców?

Źródło: badania własne

Gdyby to na mieszkańcach spoczywała decyzja o podziale dodatkowych środków finansowych, zdecydowanie przeznaczyliby je oni na infrastrukturę drogową (56% wskazań). W dalszej kolejności ankietowani dofinansowaliby infrastrukturę i ofertę sportową i rekreacyjną (19%), infrastrukturę i ofertę kulturalną (15%) oraz promocję obszaru, dziedzictwa kulturowego, zasobów naturalnych, turystyki (14%). Zainteresowaniem w tej kwestii nie cieszą się działania umożliwiające podjęcie pracy przez osoby po 50. roku życia oraz przez kobiety, a także zmniejszenie liczby osób bezrobotnych – te obszary wsparłoby finansowo mniej niż 5% badanych.

Wykres 12. Proszę sobie wyobrazić, że ma Pan/i możliwość decydowania o podziale dodatkowych środków finansowych w swojej gminie. Które z poniżej wymienionych obszarów dofinansował/a/by Pan/i w pierwszej kolejności?

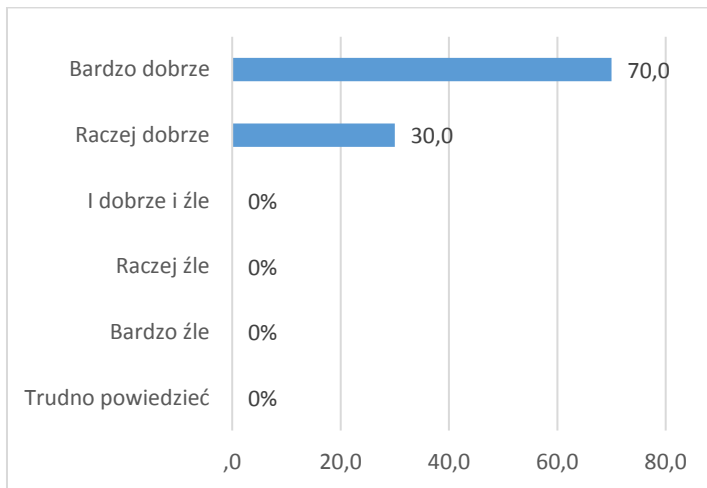
Źródło: badania własne

5.3. Funkcjonowanie LGD

Ocena pracy biura

Wszyscy ankietowani pozytywnie oceniają pracę biura Stowarzyszenia LGD; 70% badanych uważa, że działa ono bardzo dobrze.

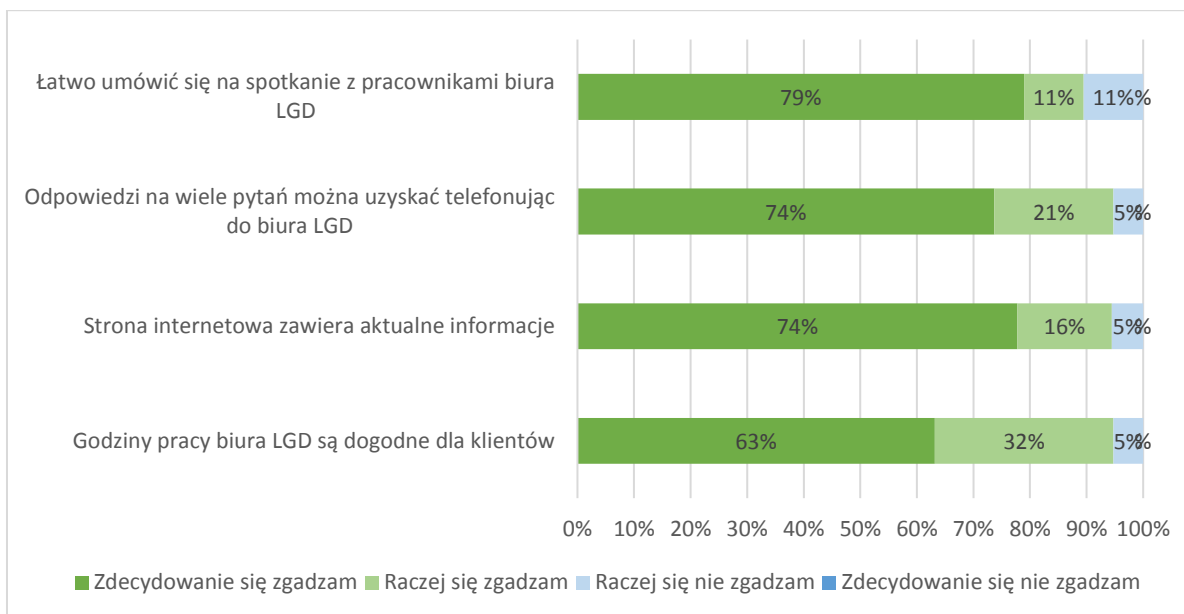
Wykres 13. Jak ogólnie ocenia Pan/Pani funkcjonowanie Lokalnej Grupy Działania?

Źródło: badania własne

Jeśli chodzi o ocenę funkcjonowania biura na poszczególnych płaszczyznach, ankietowani przede wszystkim doceniają fakt, że odpowiedzi na wiele pytań można uzyskać telefonując do biura (95% pozytywnych wskazań, w tym 74% odpowiedzi "zdecydowanie się zgadzam"), oraz że godziny pracy biura są dogodne dla klientów (95% pozytywnych wskazań, w tym 63% odpowiedzi "zdecydowanie się zgadzam"). 11% badanych raczej nie zgadza się ze stwierdzeniem, że łatwo jest umówić się na spotkanie z pracownikami biura.

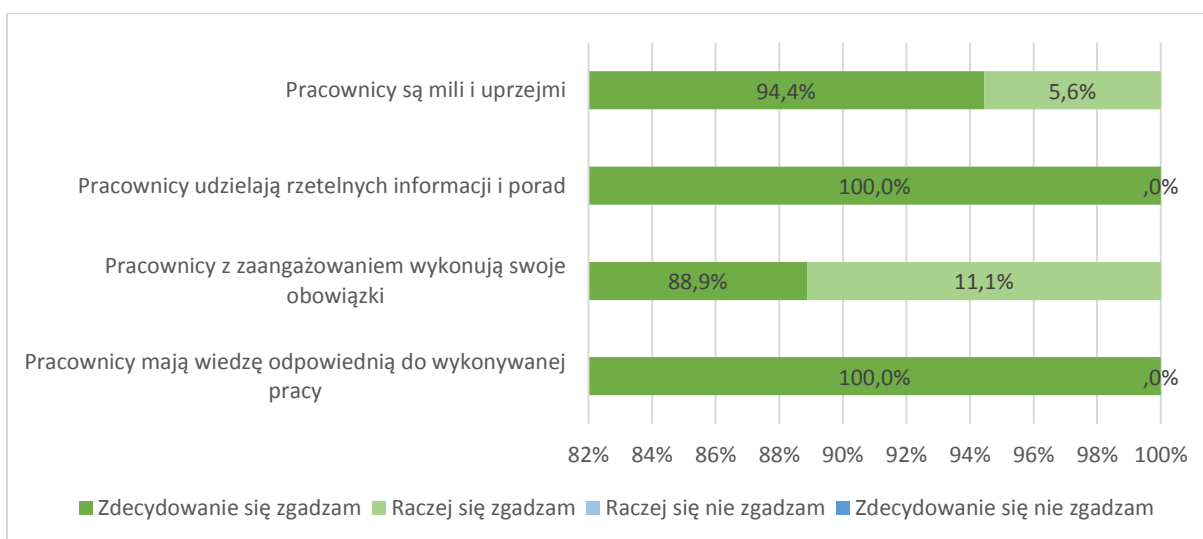
Wykres 14. Proszę ocenić funkcjonowanie Biura LGD

Źródło: badania własne

Respondenci przyznali pracownikom biura LGD same pozytywne oceny; wszyscy badani są przekonani o tym, że udzielają oni rzetelnych informacji i porad oraz że mają wiedzę odpowiednią do wykonywanej pracy. Ponad 94% ankieterów zdecydowanie zgadza się ze stwierdzeniem, że pracownicy biura są mili i uprzejmi, a 89% - że z zaangażowaniem wykonują swoje obowiązki.

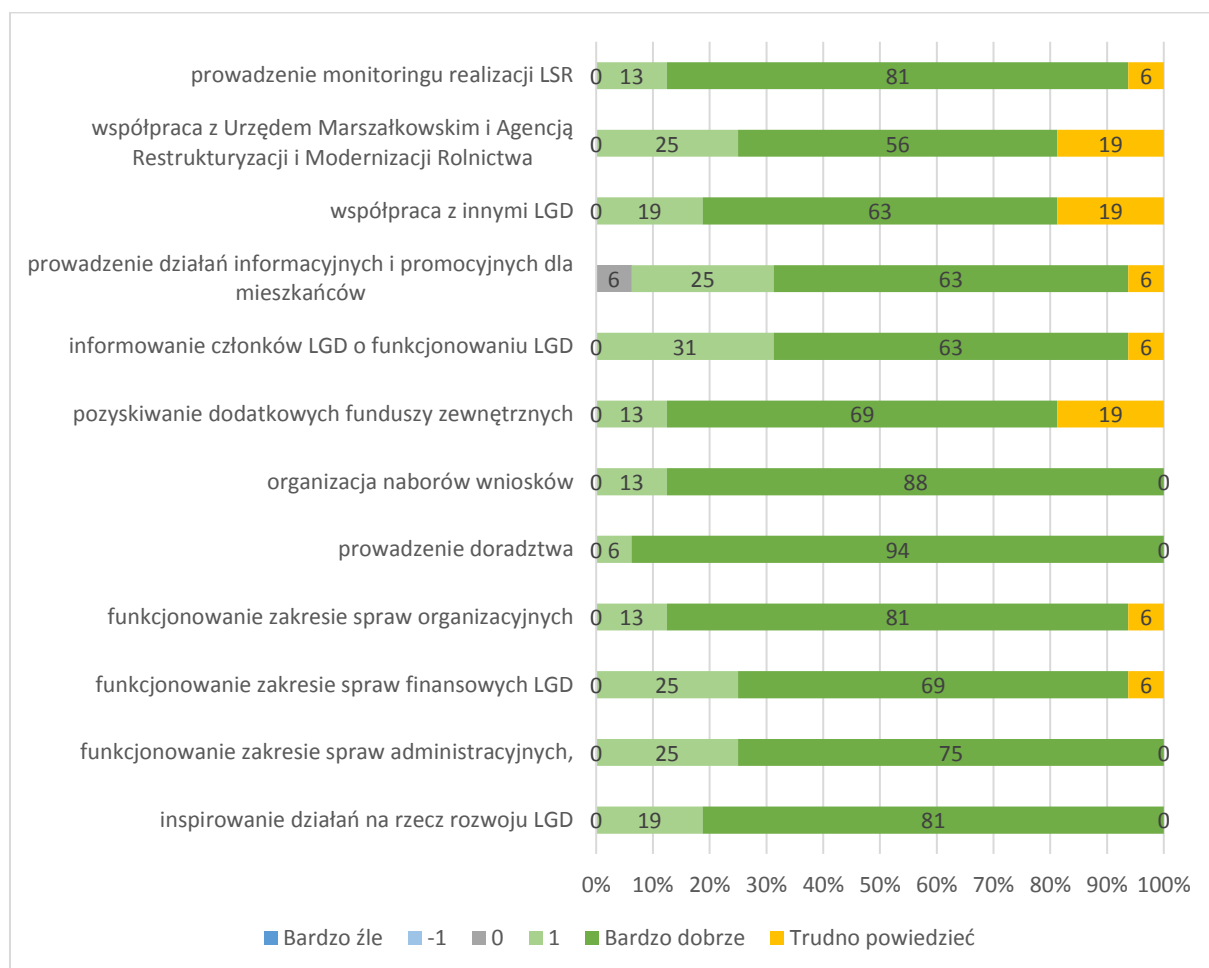
Wykres 15. Proszę ocenić poniższe zdania dotyczące Biura LGD

Źródło: badania własne

Wśród wymienianych działań, które podejmuje biuro LGD nie znalazło się ani jedno oceniane w kategoriach negatywnych. Spośród najlepiej ocenianych można wyliczyć te, które respondenci są najbardziej kompetentni do oceny. Najwyższe noty zgromadziło prowadzenie doradztwa oraz organizacja naborów wniosków.

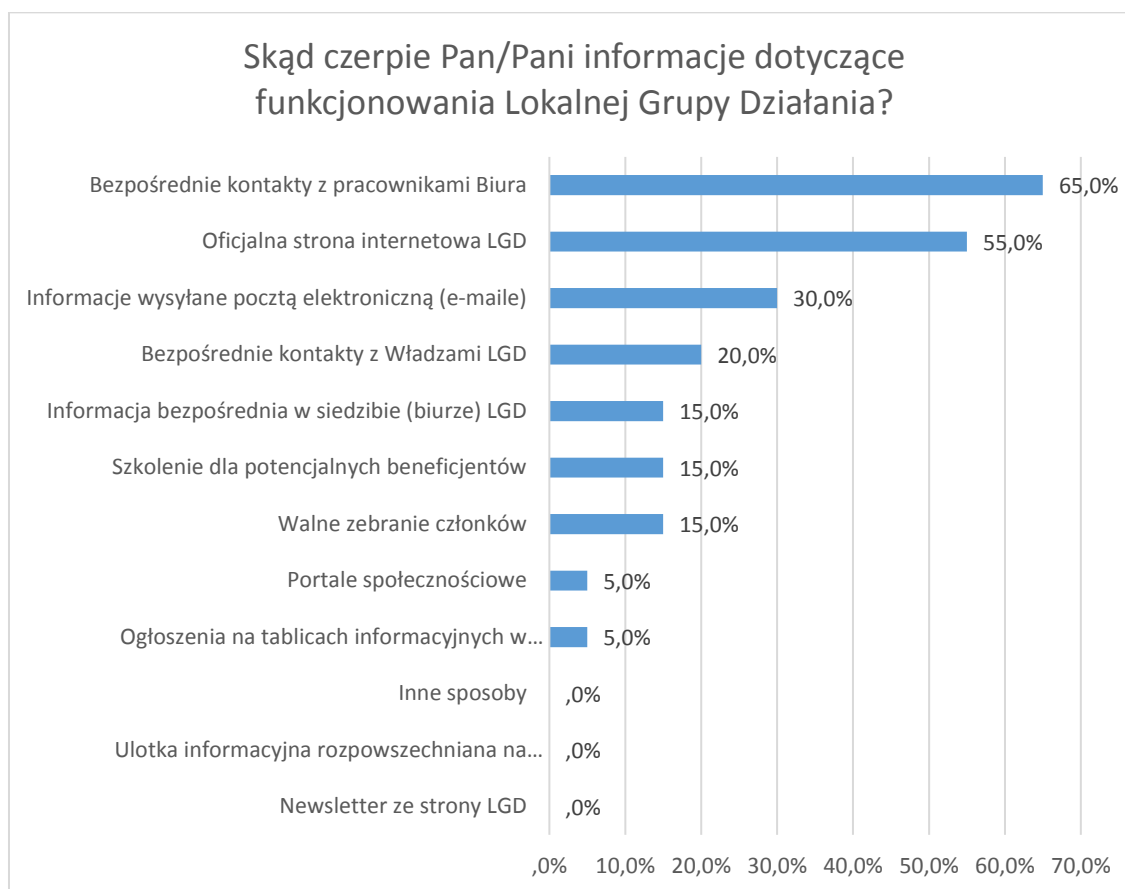
Wykres 16. Jak ocenia Pan(i) funkcjonowanie Biura LGD w poniższych wymiarach

Źródło: badania własne

Głównym źródłem informacji dotyczących funkcjonowania biura są, według ankietowanych, bezpośrednie kontakty z jego pracownikami (65% wskazań). Oficjalna strona internetowa to wybór ponad połowy respondentów, natomiast na trzecim miejscu (30% wskazań) znalazł się kontakt mailowy. 15% badanych czerpie taką wiedzę z informacji bezpośredniej w biurze, szkoleń dla potencjalnych beneficjentów oraz z walnego zebrania członków. Informacji dotyczących funkcjonowania LGD ankietowani nie pozyskują z ulotek ani z newslettera.

Wykres 17. Skąd czerpie Pan/Pani informacje dotyczące funkcjonowania Lokalnej Grupy Działania?

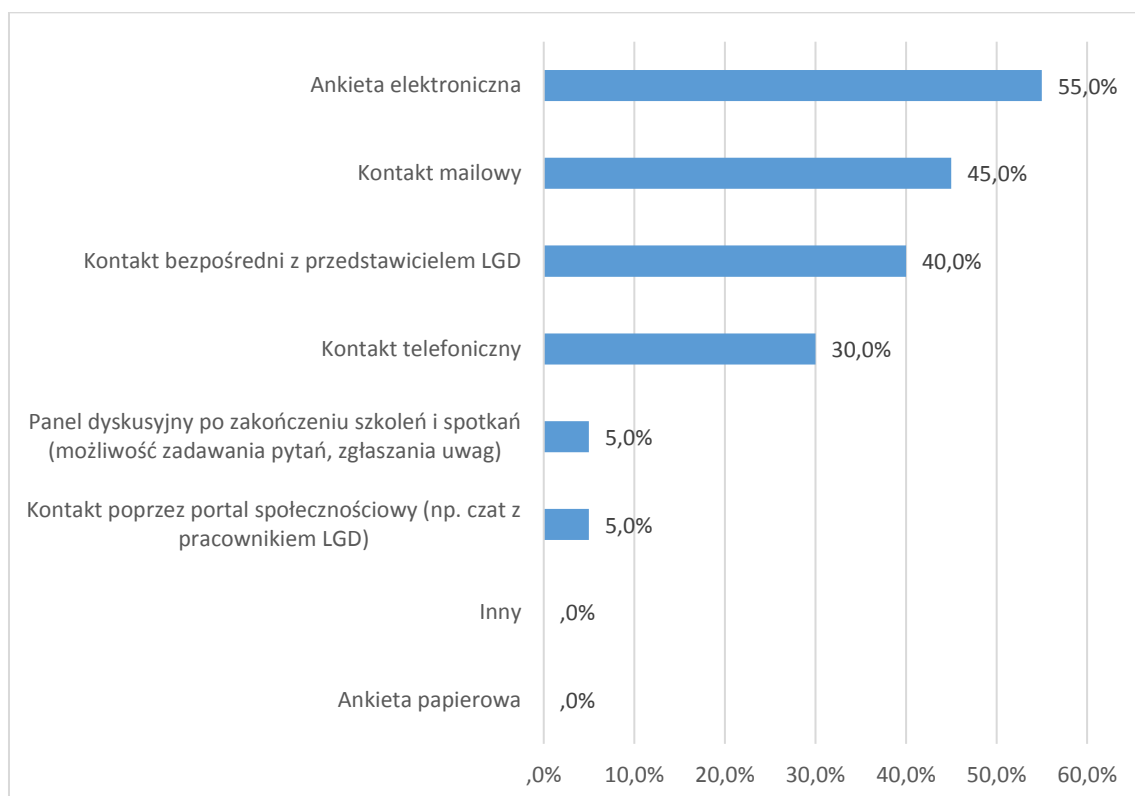

Źródło: badania własne

Ponad połowa badanych jako najbardziej odpowiedni kanał przekazywania informacji zwrotnej od społeczności do LGD wskazuje ankietę elektroniczną. Wysoko w poniższym zestawieniu plasuje się także kontakt mailowy (45%) oraz kontakt bezpośredni z przedstawicielem LGD (40%). Panel dyskusyjny po zakończeniu szkoleń i spotkań oraz kontakt poprzez portal społecznościowy to wybór zaledwie 5% respondentów; najmniej odpowiednim kanałem przekazywania informacji jest, zdaniem odpowiadających, ankieta papierowa, która nie uzyskała żadnych głosów.

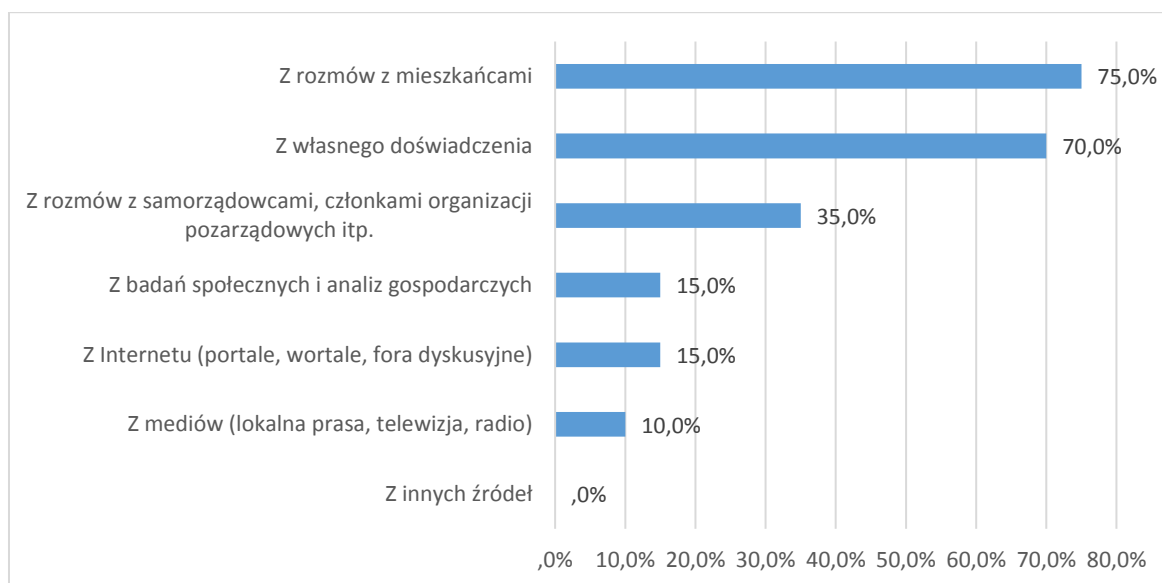
Wykres 18. Który z kanałów przekazywania informacji zwrotnej od społeczności do LGD byłby dla Pani/Pana najbardziej odpowiedni?

Źródło: badania własne

Jako najważniejsze źródła wiedzy o potrzebach lokalnej społeczności $\frac{3}{4}$ ankietowanych wskazuje rozmowy z mieszkańcami, a 70% - własne doświadczenie. Stosunkowo wysoko stawiają też wiedzę pozyskiwaną z rozmów z samorządowcami (35%). Najmniej osób (10%) w celu zdobycia informacji o potrzebach mieszkańców korzysta z mediów (lokalnej prasy, telewizji, radia).

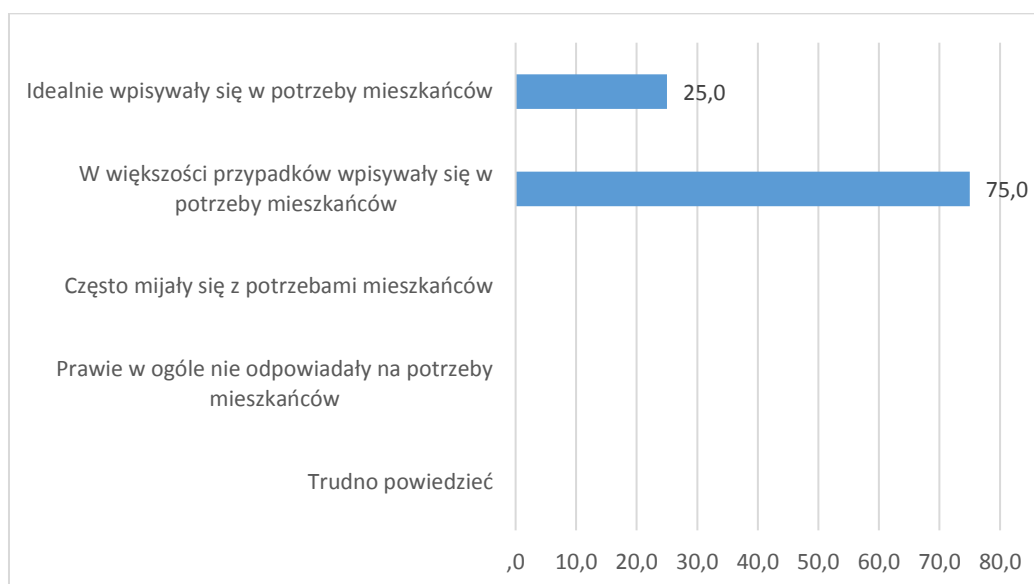
Wykres 19. Skąd, przede wszystkim, czerpie Pan(i) informacje o potrzebach mieszkańców?

Źródło: badania własne

Ankietowani są zgodni co do tego, że nabory wniosków ogłaszane przez LGD odpowiadały na potrzeby mieszkańców - $\frac{3}{4}$ osób uważa, że wpisywały się one w ich potrzeby w większości przypadków, a co czwarty badany twierdzi, że nabory wniosków wpisywały się w potrzeby lokalnej społeczności idealnie.

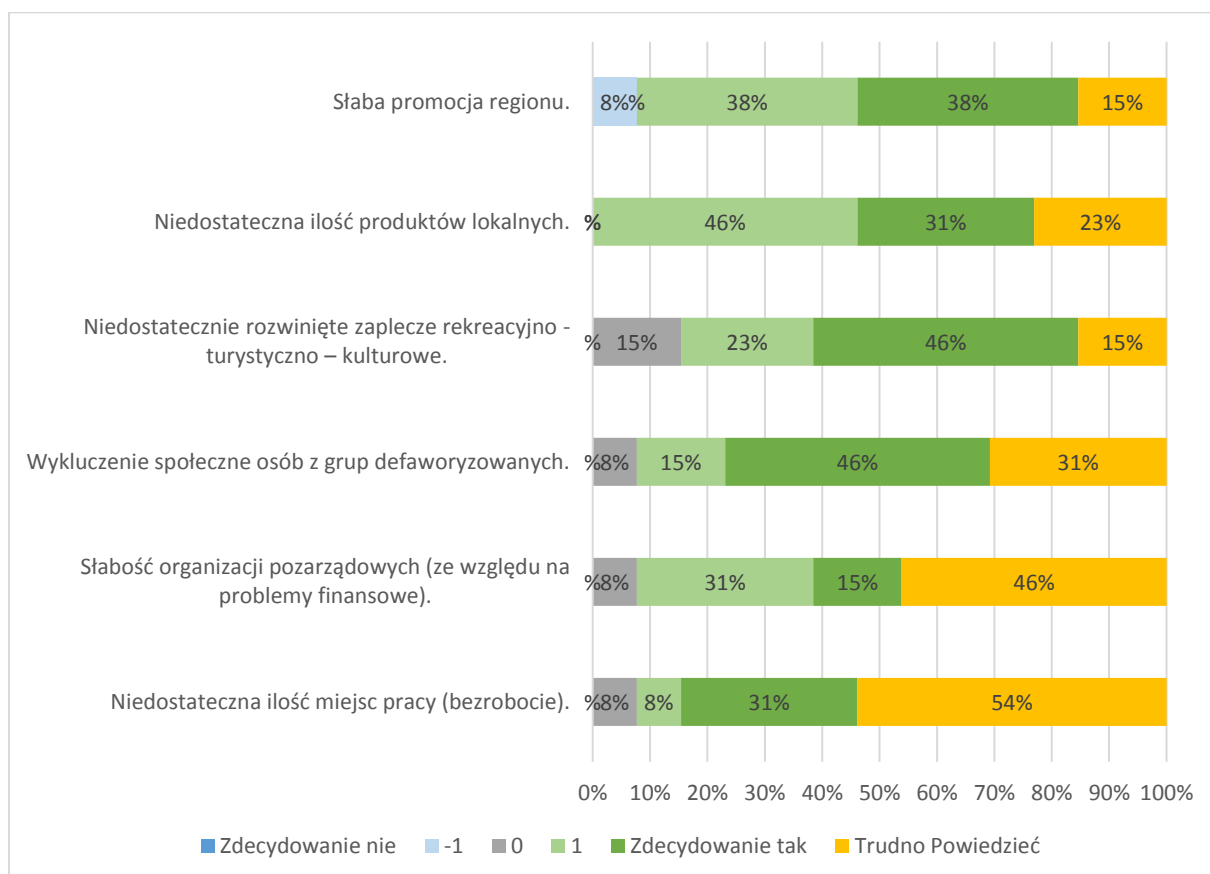
Wykres 20. Czy nabory wniosków ogłaszane przez LGD odpowiadały na potrzeby mieszkańców?

Źródło: badania własne

77% respondentów jest zdania, że realizowane w LGD nabory wniosków pomogły w rozwiązaniu problemów związanych ze słabą promocją regionu oraz z niedostateczną ilością produktów lokalnych. Nabory wniosków przyczyniły się także, według 69% respondentów, do poprawy sytuacji zaplecza rekreacyjno-turystyczno-kulturowego, które było niedostatecznie rozwinięte.

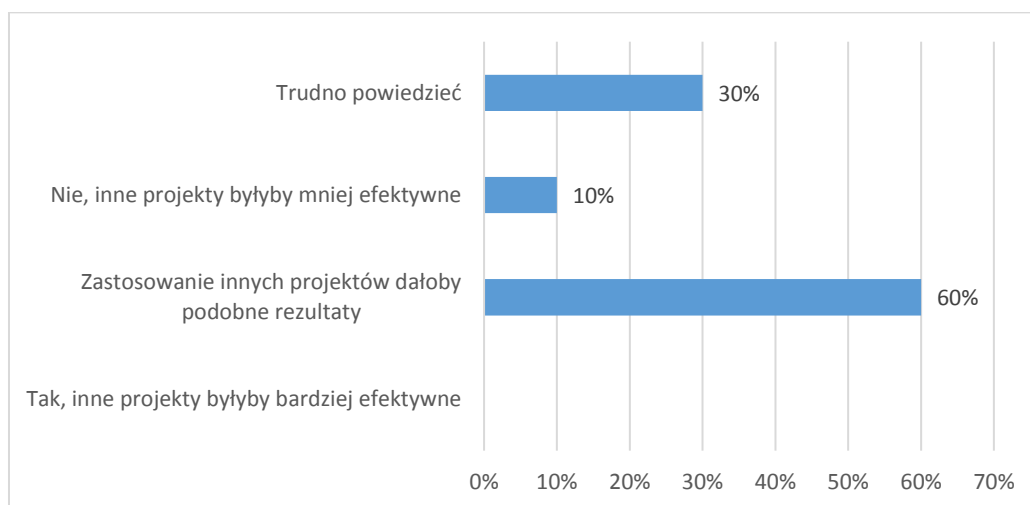
Wykres 21. Czy realizowane w LGD nabory wniosków pomogły w rozwiązywaniu problemów społecznych związanych z:

Źródło: badania własne

Większość badanych uważa, że zastosowanie innych projektów dałoby podobne rezultaty; przeciwnego zdania jest zaledwie co dziesiąty ankietowany, a 30% osób nie ma w tej kwestii zdania.

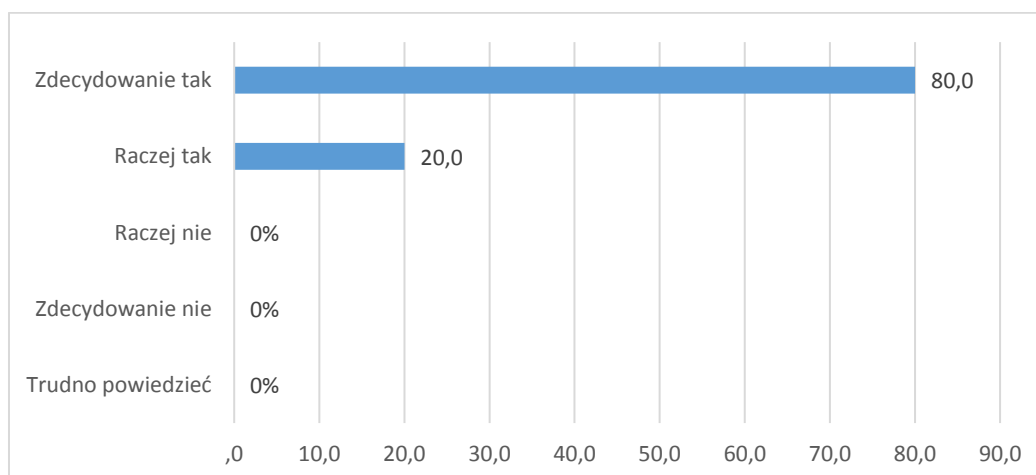
Wykres 22. Czy Pana(i) zdaniem za pomocą innych projektów można byłoby osiągnąć podobne rezultaty?

Źródło: badania własne

Respondenci są zgodni w kwestii wydatkowania funduszy – 4/5 badanych zdecydowanie uważa, że zostały one wydane efektywnie, a co piąta osoba twierdzi, że środki finansowe przeznaczone na wdrażanie LSR raczej były wydane z korzyścią dla społeczności.

Wykres 23. Czy Pana(i) zdaniem środki finansowe przeznaczone na wdrażanie Lokalnej Strategii Rozwoju zostały wydane efektywnie (z korzyścią dla społeczności)?

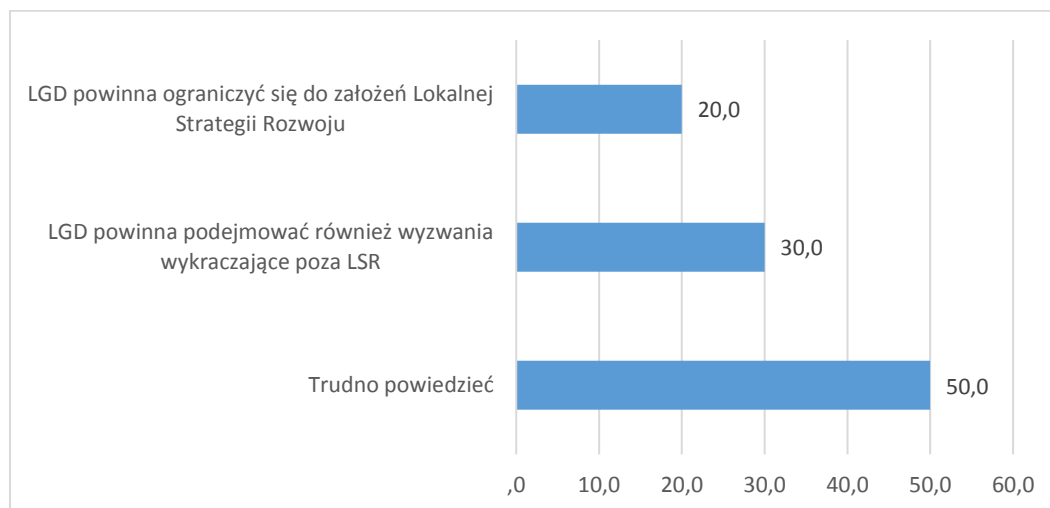

Źródło: badania własne

Połowa ankieterowanych ma trudności z odpowiedzią na pytanie, czy LGD powinna podejmować dodatkowe działania, aby rozwiązać problemy społeczne mieszkańców obszaru

LGD. Według 30% respondentów LGD powinna angażować się także na innych polach, a co piąta osoba twierdzi, że Lokalna Grupa Działania powinna ograniczyć się do założeń LSR.

Wykres 24. Czy Pana(i) zdaniem LGD powinna podejmować dodatkowe działania aby rozwiązywać problemy społeczne mieszkańców obszaru LGD?

Źródło: badania własne

Doradztwo biura LGD

Stowarzyszenie LGD Gromnik, za jeden z głównych celów swojej działalności stawia sobie rozwijanie zdolności podmiotów lokalnych do opracowywania, wdrażania i zarządzania projektami. W związku z tak postawionym zadaniem LGD świadczy usługi doradcze potencjalnym wnioskodawcom poprzez spotkania bezpośrednie w siedzibie LGD oraz indywidualne doradztwo (także podczas dyżurów w gminach członkowskich). Efektem tych działań jest wysokie zainteresowanie składaniem projektów oraz ich wysoka jakość, a także wzrost kompetencji wśród wnioskodawców i beneficjentów w zakresie wdrażania operacji. W latach 2016 – 2021 na usługi doradcze poświęcono 631,3 h, w trakcie których pomocy udzielono 245 podmiotom.

Plan komunikacji i plan szkoleń

Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania Gromnik w celu ciągłego podnoszenia wiedzy i kompetencji Członków Organu Decyzyjnego oraz Pracowników Biura LGD organizowała szkolenia w zależności od bieżących potrzeb oraz w związku ze zmianami obowiązujących przepisów prawa. Członkowie Rady Programowej oraz Pracownicy uczestniczyli w szkoleniach organizowanych przez Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego, Krajową Sieć

Obszarów Wiejskich oraz Dolnośląską Sieć Partnerstw LGD. W latach 2016 – 2021 zorganizowano 5 szkoleń dla kadry i organów LGD. Były to szkolenia z zakresu rozwijania zdolności podmiotów lokalnych do opracowywania, wdrażania i zarządzania projektami oraz wytycznych procedur oceny i wyboru operacji. Pracownicy LGD brali udział w kursach na temat funkcjonowania LGD w zakresie kosztów bieżących i aktywizacji, z aspektów prawnych i finansowych funkcjonowania organizacji pozarządowych oraz aktywizacji społeczności lokalnej, a także na temat współpracy, monitoringu i ewaluacji.

Plan komunikacji Stowarzyszenia LGD Gromnik stanowi podstawę dla prowadzenia działań informacyjnych i promocyjnych przewidzianych w ramach Lokalnej Strategii Rozwoju. Plan komunikacji przewiduje następujące cele działań komunikacyjnych: rozpowszechnianie informacji na temat możliwości wykorzystania środków z EFRROW; podniesienie poziomu wiedzy i umiejętności beneficjentów w zakresie korzystania z pomocy dostępnej w ramach LSR; informowanie mieszkańców obszaru LGD Gromnik o efektach realizacji LSR i jej wpływie na rozwój powiatu; wzmocnienie poziomu zaangażowania partnerów i mieszkańców w działalność LGD. Na obszarze Stowarzyszenia zidentyfikowano cztery kategorie docelowe (interesariuszy), do których kierowany będzie przekaz. Będą to opinia publiczna, wnioskodawcy i potencjalni wnioskodawcy, uczestnicy projektów i potencjalni uczestnicy projektów, członkowie Stowarzyszenia. Poszczególne grupy odbiorców wymagają innego rodzaju wsparcia na poziomie komunikacyjnym. Z tego względu, w ramach prowadzonej komunikacji stosowane będą w podobnym czasie zróżnicowane środki przekazu. Efektywność podejmowanych działań oraz zastosowanych środków poddawana jest monitoringowi bieżącemu, a następnie przeglądom w skali rocznej.

Funkcjonowanie organów – Zarząd, Rada, Walne Zebranie Członków

Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania Gromnik liczy 94 członków (indywidualnych i instytucjonalnych, stan na podstawie strony www), w tym 5 to samorzady, 10 osób to organizacje pozarządowe, 8 to przedsiębiorcy i 71 to osoby fizyczne.

W latach 2016 – 2021 pięcioosobowy Zarząd spotkał się 31 razy i dodatkowo odbywały się głosowania mailowe. Odbyło się 21 spotkań Walnego Zgromadzenia Członków. Dziesięcioosobowa Rada LGD spotykała się 39 razy.

Tabela 13. Funkcjonowanie organów

	Posiedzenia Zarządu LGD	Posiedzenia Rady LGD	WZC
2016	8	2	3
2017	6	2	4
2018	5	10	4
2019	4	2	4

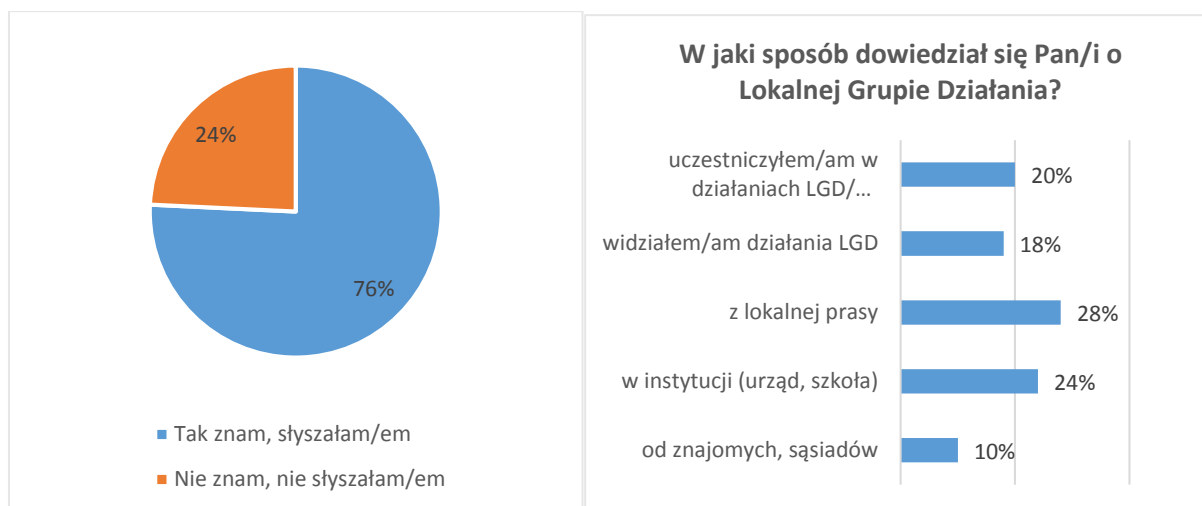
2020	4	8	3
2021	4	15	3
suma	31	39	21

Źródło: dane LGD

Rozpoznawalność LGD

Ponad trzy czwarte z ankietowanych mieszkańców obszaru objętego LSR zadeklarowało, że zna Lokalną Grupę Działania Gromnik? Aktywne funkcjonowanie LGD, prowadzona aktywizacja, projekty grantowe oraz całość projektów konkursowych sprawiła, że rozpoznawalność Stowarzyszenia jest bardzo wysoka. Jako źródło wiedzy o LGD mieszkańcy wskazują na lokalną prasę o instytucje takie jak urzędy czy szkoły. Spośród tych, którzy zadeklarowali znajomość LGD co piąty widział lub uczestniczył w działaniach LGD.

Wykres 25. Czy zna Pan/i Lokalną Grupę Działania Gromnik?

Źródło: badania własne

Inne działania LGD

Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania Gromnik w latach 2016 – 2021 uczestniczyło w charakterze wystawcy w kilkudziesięciu wydarzeniach. Były to festyny, jarmarki oraz targi. Na uwagę zasługuje stały udział Stowarzyszenia w Jarmark Produktu Lokalnego Powiatu Strzelińskiego oraz w Dolnośląskim Kongresie Obywatelskim organizowanym przez Dolnośląską Federację Organizacji Pozarządowych przy partnerstwie Dolnośląskiej Sieci Partnerstw LGD. Przedstawiciele LGD uczestniczyli w konferencjach, spotkaniach i szkoleniach. Były to konferencje dotyczące wsparcia rozwoju gospodarczego na obszarach wiejskich, konferencje dotyczące działania LEADER w ramach PROW. Ważne z perspektywy zwiększania

kompetencji pracowników i profesjonalizacji organizacji były szkolenia wspierające ocenę formalną wniosków, aspekty prawne wdrażania LSR, ochrony danych osobowych oraz spotkania ułatwiające sporządzenie biznesplanu. Stowarzyszenie zorganizowało tzw. Warsztat Refleksyjny. W warsztacie udział wzięli Członkowie Organów LGD Gromnik, zainteresowani Wnioskodawcy, członkowie Stowarzyszenia, członkowie organizacji pozarządowych z obszaru oraz przedstawiciel UM. Celem warsztatu była bieżąca analiza procesu wdrażania LSR i jej efektów oraz zmian w otoczeniu LGD Gromnik. LGD zrealizowało cykl warsztatów przewidzianych dla lokalnych liderów. Przedstawiciele LGD uczestniczyli w konferencjach, szkoleniach, webinarach, w tym realizowanych w ramach KSOW i przez Dolnośląska Sieć Partnerstw LGD: „Dobre przykłady realizacji wielofunduszowych RLKS-ów jako źródło wiedzy i doświadczeń w rozwoju międzyterytorialnej współpracy pomiędzy lokalnymi grupami działania”, „Zaspokajać potrzeby, czerpać zyski - marketing i sprzedaż w branży rolno-spożywczej” (LGD był partnerem), "Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości w branży rolno-spożywczej poprzez podnoszenie poziomu wiedzy i umiejętności biznesowych za pośrednictwem konferencji, warsztatów oraz procesu certyfikacji", „Powiększenie wiedzy i kompetencji w zakresie możliwości zastosowania OZE na obszarach wiejskich oraz nowych modeli organizacji produkcji i sprzedaży rolniczej, w tym krótkich łańcuchów dostaw, rolniczego handlu detalicznego, działalności marginalnej, lokalnej i ograniczonej”, "Dobre praktyki krajowe, zagraniczne oraz własne dolnośląskich LGD – źródłem wiedzy i współpracy pomiędzy lokalnymi grupami działania".

W ramach działań promocyjnych Stowarzyszenie wydało materiał pn. Vademecum turysty. Publikacja poświęcona została pięciu gminom członkowskim w ujęciu wybranych walorów krajozobrazowo- historycznych. Kolejną publikacją była mapa „Szlakiem obszaru Lokalnej Grupy Działania Gromnik”. Wykorzystano w niej pakiet zdjęć obiektów i miejsc wykonanych zarówno z ziemi jak i z powietrza wraz z informacją nt. każdej z gmin członkowskich. W czasie pandemii LGD zrealizowała film informacyjno-promocyjny prezentujący wybrane obiekty regionu. Przy realizacji zadania z LGD współpracowali przedstawiciele lokalnych JST. W cyklu programów AGRO FAKTY w regionalnej telewizji TVP Wrocław udział wzięli lokalni producenci i przedsiębiorcy z obszaru LGD.

W ramach działań aktywizacyjnych Stowarzyszenie wspólnie z dwiema Lokalnymi Grupami Działania z Dolnego Śląska, Wrocławską Radą Federacji Stowarzyszeń Naukowo-Technicznych NOT oraz partnerem wiodącym Spółką DOZEDO wzięło udział w projekcie polegającym na „Wspieraniu rozwoju przedsiębiorczości w branży rolno-spożywczej poprzez podnoszenie poziomu wiedzy i umiejętności biznesowych za pośrednictwem konferencji, warsztatów oraz procesu certyfikacji”. Dzięki współpracy LGD Gromnik mogło zaoferować wszystkim zainteresowanym warsztaty i konferencje, zakończone uzyskaniem certyfikatu. Stowarzyszenie zorganizowało dla mieszkańców wszystkich gmin członkowskich warsztaty szycia i kroju - SZYĆ z LGD GROMNIK KAŻDY MOŻE!!! LGD podpisało z Siecią LGD umowę partnerską w związku z realizacją operacji polegającej na „Tworzeniu sieci współpracy

między Lokalnymi Grupami Działania oraz podniesieniem wiedzy w zakresie PROW 2014-2020 na obszarze Dolnego Śląska”. Współpraca w ramach sieci LGD pozwoliła na udział pracowników oraz mieszkańców z obszaru w szkoleniach i warsztatach, w tym dotyczących projektów grantowych, wspierania sieci partnerskiej dotyczącej rolnictwa, wspierania przedsiębiorczości, tworzenia kooperatyw. Stowarzyszenie zorganizowało dla mieszkańców wszystkich gmin członkowskich warsztaty z zielarstwa. Łącznie zorganizowanych zostało 5 spotkań teoretyczno-praktycznych (po jednym w każdej gminie) podczas, których uczestnicy zgłębiali wiedzę w zakresie identyfikacji, rozpoznania oraz zastosowania różnych rodzajów ziół. W 2018 roku z okazji jubileuszu 10-lecia LGD zorganizowano konferencję podsumowującą działalność Stowarzyszenia.

W ramach poszukiwania dobrych praktyk Stowarzyszenie zorganizowało dla przedstawicieli jednostek samorządu terytorialnego, lokalnych liderów oraz producentów wizytę studyjną do Karpacza. Celem wizyty, w zakresie wsparcia aktywizacji, było podniesienie wiedzy uczestników w zakresie zarządzania produktami i treściami. Przedstawiciele LGD wzięli udział w wizycie studyjnej do Danii, na wyspę Bornholm. Wyjazd Studyjny organizowany był przez Dolnośląską Sieć Partnerstw LGD i realizował projekt pn. „Wsparcie tworzenia międzynarodowej sieci kontaktów Lokalnych Grup Działania z Dolnego Śląska oraz podniesienie wiedzy w zakresie funkcjonowania Programu LEADER w obszarze Unii Europejskiej”.

5.4. Wdrażanie Lokalnej Strategii Rozwoju

Realizacja rzeczowa

W ramach 3 celów ogólnych wyznaczonych w LSR zaplanowano 6 przedsięwzięć z 11 wskaźnikami produktu. Większość, 7 z 11 wskaźników produktu ma realizację umowy na poziomie co najmniej 100%. Jeden ze wskaźników, międzynarodowy projekt współpracy ma realizację 0% (realizowany projekt, na koniec 2021 roku nie miał jeszcze podpisanej umowy). W przypadku płatności poziom realizacji jest niższy. 6 z 11 wskaźników z perspektywy płatności nie została w ogóle zrealizowana. Nabory przeprowadzone w marcu 2022 roku pozwoliły na zapewnienie wniosków na podejmowanie działalności gospodarczej oraz infrastrukturę niekomercyjną. To na te przedsięwzięcia skierowane zostały fundusze dodatkowe, przydzielone LGD w związku z przedłużeniem okresu programowania.

Tabela 14. Realizacja rzeczowa – stan na 31.12.2021 r.

Przedsięwzięcie	Wskaźniki produktu	Jednostka miary	Stan docelowy	Realizacja (%)	
				Umowy	Płatności
Wsparcie podmiotów podejmujących działalność gospodarczą	Liczba zrealizowanych operacji, polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa	szt.	22	95%	55%
Wzmocnienie potencjału rozwojowego przedsiębiorstw	Liczba zrealizowanych operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa	szt.	10	100%	40%
Integracja i aktywizacja mieszkańców, w tym ochrona i zachowanie materialnego i niematerialnego dziedzictwa lokalnego	Liczba wydarzeń i/lub imprez i/lub szkoleń i/lub materiałów i/lub operacji w zakresie integracji i aktywizacji mieszkańców w tym ochrony i zachowania materialnego i niematerialnego dziedzictwa lokalnego	szt.	29	100%	31%
	Liczba działań o charakterze szkoleniowym w zakresie podnoszenia kompetencji mieszkańców i/lub organizacji społecznych w ramach działalności bieżącej/aktywizacji	szt.	19	116%	0%
	Liczba podmiotów którym udzielono indywidualnego doradztwa	szt.	100	240%	0%
	Liczba spotkań/ wydarzeń adresowanych do mieszkańców	szt.	6	83%	0%
Rozwój infrastruktury turystycznej lub rekreacyjnej	Liczba nowych lub przebudowanych obiektów infrastruktury turystycznej lub rekreacyjnej	szt.	35	83%	51%
Promocja obszaru w oparciu o lokalne walory krajobrazowe, historyczne i kulturowe oraz lokalne produkty i usługi.	Liczba operacji z zakresu promocji obszaru	szt.	20	100%	30%
	Liczba zadań z zakresu promocji obszaru	szt.	4	100%	0%
	Liczba zrealizowanych projektów współpracy	szt.	1	100%	0%
Regionalna i międzynarodowa promocja oraz współpraca	Liczba zrealizowanych projektów współpracy międzynarodowej	szt.	1	0%	0%

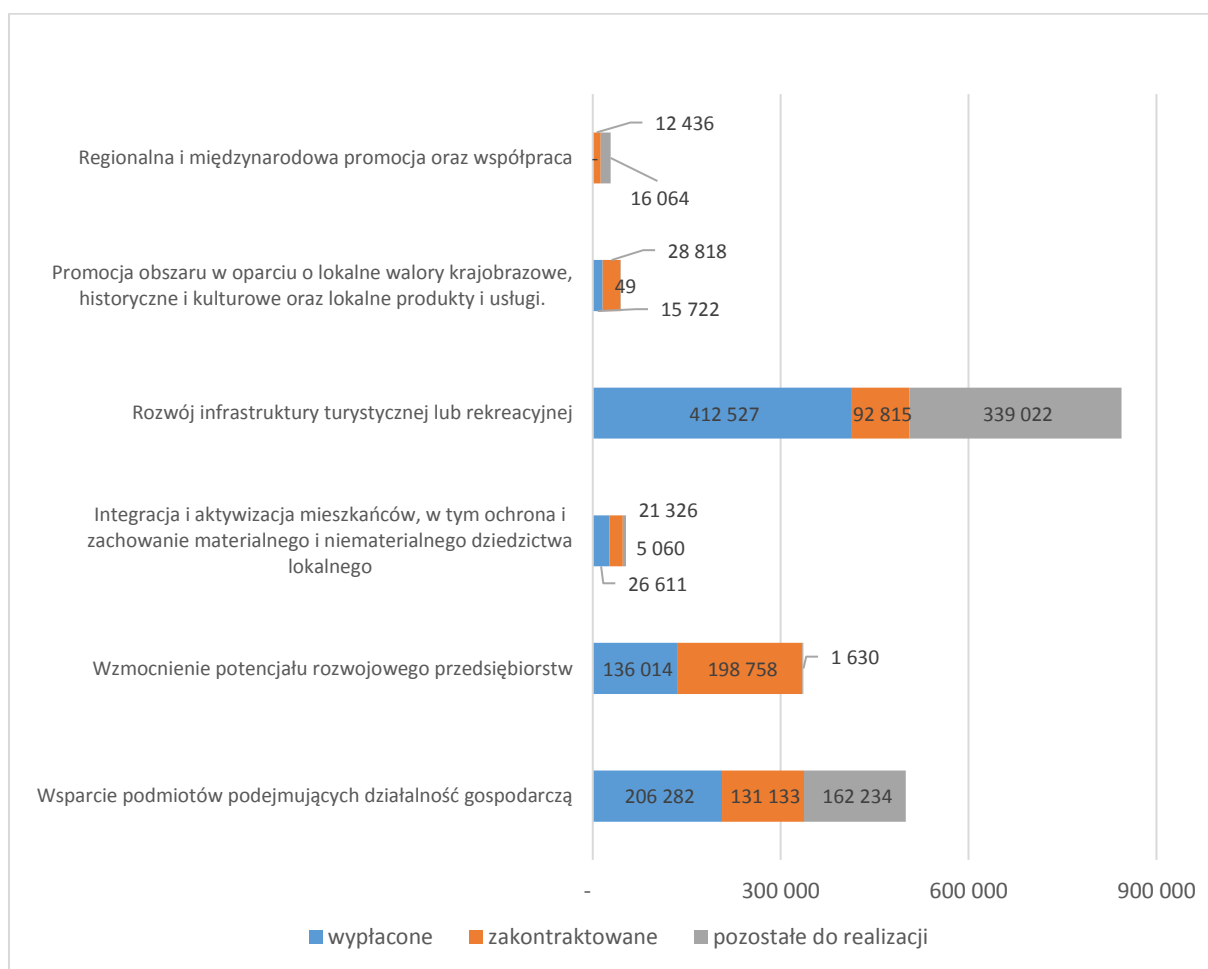
Źródło: dane LGD

Postęp finansowy – stan na 31.12.2021 r.

Najwięcej środków w EURO wypłacono w ramach przedsięwzięcia *Rozwój infrastruktury turystycznej lub rekreacyjnej* (413 tys. EUR) i *Wsparcie podmiotów podejmujących działalność*

gospodarczą (206 tys. EUR). Najwięcej środków zakontraktowano na *Wzmocnienie potencjału rozwojowego przedsiębiorstw* (199 tys. EUR). Spośród zaplanowanych przedsięwzięć na koniec 2021 roku nie wypłacono jeszcze żadnych środków na *Regionalna i międzynarodowa promocja oraz współpraca*. Nabory przeprowadzone wiosną 2022 roku dają nadzieję, na pomyślne wykorzystanie całości budżetu. Ryzyko w tym przypadku dotyczy przedłużających się procedur weryfikacji wniosków w Urzędzie Marszałkowskim. Wnioskodawcy, zarówno przedsiębiorcy jak i samorządy będą realizować operacje w innej rzeczywistości finansowej i cenowej niż wtedy gdy pisali wnioski. Niepewność gospodarcza i inflacja mogą negatywnie wpływać na realizowalność operacji. Koniec okresu programowania uniemożliwi w takiej sytuacji rozpisanie kolejnych naborów na powracające pieniądze.

Wykres 26. Realizacja finansowa w EURO – stan na 31.12.2021 r.

Źródło: dane LGD

Opis projektów współpracy

Projekt „Wrota Regionu”, w ramach którego powstała turystyczna aplikacja mobilna oraz portal internetowy, obejmuje swoim zasięgiem kilkanaście gmin skupionych w Lokalnych Grupach Działania. W turystycznej aplikacji Wrota Regionu, będącej jednocześnie mobilnym przewodnikiem, znalazło się kilkadziesiąt gier terenowych oprowadzających użytkownika po najciekawszych zakątkach zlokalizowanych na południe od Wrocławia. Dzięki grom terenowym można nie tylko lepiej poznać okolicę, ale i przyjemnie spędzić czas w gronie najbliższych, wspólnie rozwiązując pełne ciekawostek zagadki. Partnerzy z LGD Lider A4, LGD Gromnik oraz LGD Ślężanie promują swój region i zachęcają turystów do jego odwiedzenia. Projekt „Wrota Regionu” jest projektem wieloletnim, zapoczątkowanym w 2015 roku. W 2020 roku mając na względzie obostrzenia związane z pandemią COVID – 19 Stowarzyszenie musiało zawiesić zaplanowane do realizacji projekty współpracy. W 2021 roku podpisano umowę partnerską na rzecz realizacji projektu współpracy pn. „Multimedialne gry terenowe we Wrotach regionu” (20.05.2021 r.) oraz Umowę przyznania pomocy z SW. Na mocy ustaleń z partnerami oraz w wyniku weryfikacji Samorządu – LGD Gromnik została koordynatorem krajowego projektu współpracy.

Dodatkowo trwają prace dotyczące dwóch międzynarodowych projektów współpracy. „LoveFood – Polska Czeska współpraca na rzecz promocji lokalnych tradycji kulinarnych” oraz Wspólnie Rozwijamy Obszary Turystyczne Aktywnie „Wrota na Europę”. Realizacja obu projektów zostanie przeprowadzona wspólnie z Lokalną Grupą Działania Ślężanie oraz Lokalną Grupą Działania Lider A4.

6. Odpowiedź na wszystkie wskazane pytania badawcze

Ocena wpływu na główny cel LSR (jeśli inny niż obszary poniżej)

Zakończenie wdrażania Lokalnej Strategii Rozwoju przypadnie na 2023 rok. W raporcie ewaluacyjnym wykorzystano dane za 2021 roku. Trudno odpowiedzialnie odpowiedzieć, czy wszystkie wskaźniki oddziaływania zostaną uzyskane. Szczególnie w kontekście zawirowań gospodarczych. Na podstawie danych GUS i wyników badań satysfakcji można przypuszczać, że cele strategii zostaną osiągnięte. Nie bez znaczenia są krótko i długookresowe efekty pandemii, szczególnie w obszarze turystyki negatywne skutki mogą mieć wieloletnie konsekwencje (zamykanie obiektów turystycznych).

Na podstawie dostępnych danych GUS liczba podmiotów wpisanych do REGON na obszarze LGD wzrosła o 18% w okresie 2015-2021. W przypadku miejsc noclegowych dane GUS wskazują spadek z 4 do 2 obiektów noclegowych w latach 2015-2021, a liczba miejsc zmniejszyła się ze 178 do 79. W latach 2015-2021 liczba organizacji pozarządowych, fundacji i stowarzyszeń zwiększyła się na obszarze LGD o 3% ze 169 do 174 wg miary liczby organizacji na 10 tys. mieszkańców.

CEL OGÓLNY 1	ROZWÓJ POTENCJAŁU GOSPODARCZEGO w OPARCIU O WALORY I ZASOBY LOKALNE OBSZARU LGD GROMNIK			
Wskaźniki oddziaływania dla celu ogólnego I	Jednostka miary	Stan początkowy 2015 rok	Plan 2023 rok	Źródło danych sposób pomiaru
LICZBA PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH ZAREJESTROWANYCH w REJESTRZE REGON NA 1000 MIESZKAŃCÓW	szk.	134,2	140,2	Źródło danych: GUS. Zakładane oddziaływanie będzie efektem wsparcia udzielonego zarówno na poziomie uruchamiania jak i rozwijania działalności gospodarczej oraz działań szkoleniowych i aktywizacyjnych. Dane początkowe to rok 2014 (najbardziej aktualne). Wskaźnik założono na podstawie wysokości zakładanego wsparcia w budżecie LGD oraz obserwowanego wzrostu wskaźnika (na przestrzeni ostatnich lat). W trakcie realizacji LSR prowadzony będzie stały monitoring danych GUS.

CEL OGÓLNY 2	ROZWÓJ KAPITAŁU SPOŁECZNEGO NA OBSZARZE LGD GROMNIK			
Wskaźniki oddziaływania dla celu ogólnego II	Jednostka miary	Stan początkowy 2015 rok	Plan 2023 rok	Źródło danych sposób pomiaru
WZROST LICZBY UCZESTNIKÓW WYDARZEŃ KULTURALNYCH o 10 % do roku 2022	osoba	22 881	25 169	Źródło danych: GUS. Zakładane oddziaływanie będzie efektem działań i operacji z zakresu integracji aktywizacji środowisk lokalnych w oparciu o dziedzictwo obszaru i aktywność społeczności lokalnej. Dane początkowe to rok 2014 (najbardziej aktualne). Wskaźnik stanowi efekt rozwoju kapitału społecznego. Wskaźnik założono na podstawie wysokości zakładanego wsparcia w budżecie LGD oraz obserwowanego wzrostu wskaźnika (na przestrzeni ostatnich lat). W trakcie realizacji LSR prowadzony będzie stały monitoring danych GUS.
WZROST LICZBY AKTYWNYCH KULTUROWO MIESZKAŃCÓW o 20 % (członków kół i klubów w ośrodkach kultury)	osoba	45	54	Źródło danych: GUS. Zakładane oddziaływanie będzie efektem działań i operacji z zakresu aktywizacji i integracji środowisk lokalnych (określonych grup defaworyzowanych) w oparciu o dziedzictwo obszaru i aktywność społeczności lokalnej i formy spędzania wolnego czasu. Dane początkowe to rok 2014 (najbardziej aktualne). Wskaźnik stanowi efekt rozwoju kapitału społecznego. Wskaźnik założono na podstawie wysokości

				zakładanego wsparcia w budżecie LGD oraz obserwowanego wzrostu wskaźnika (na przestrzeni ostatnich lat). W trakcie realizacji LSR prowadzony będzie stały monitoring danych GUS.
WROST ZAANGAŻOWANIA ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH w PROCESY KSZTAŁTOWANIA LOKALNEJ POLITYKI WSPÓŁPRACY Z ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI NA POZIOMIE OBSZARU (POWIATU)	zgłoszone wnioski	0	10	Źródło danych: Starostwo Powiatowe w Strzelinie. Wskaźnik mierzony będzie liczbą uwag zgłaszanych do rocznego planu współpracy z organizacjami pozarządowymi przyjmowanego na poziomie powiatu strzelińskiego. Wskaźnik stanowi efekt rozwoju kapitału społecznego. W roku – 2015 wartość wskaźnika wynosi 0, gdyż nie wpłynęła żadna uwaga (w poprzednich latach). Wpływ LSR zakłada podniesienie kompetencji obywateli oraz organizacji pozarządowych, co powinno znaleźć swój efekt również w tego typu zaangażowania. Wskaźnik planowany ustalono na poziomie 10 – zgłoszonych wniosków w planie przygotowanym w roku 2022, co stanowi istotną zmianę. W trakcie realizacji LSR prowadzony będzie stały monitoring dokumentu.
WZROST LICZBY ORGANIZACJI CZŁONKOWSKICH o 10% w stosunku do roku 2014	szt.	134	148	Źródło danych: GUS . Wskaźnik zakłada wzrost liczby organizacji członkowskich – efekt interwencji skierowanej na aktywizację III sektora oraz mieszkańców obszaru (pobudzenia do aktywności al. obywatelskiej). Organizacja członkowska jest tutaj rozumiana zgodnie ze specyfikacją określoną w PKD, w Sekcji S dział 94. Dane na wejściu obejmują rok 2014 – najbardziej aktualne w statystyce publicznej. Oszacowano wskaźnik na podstawie budżetu LSR i obserwowanego wzrostu wskaźnika (na przestrzeni ostatnich lat). W trakcie realizacji LSR prowadzony będzie stały monitoring danych GUS.

CEL OGÓLNY 3	WZROST ATRAKCYJNOŚCI OBSZARU i POPRAWA JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW			
Wskaźniki oddziaływania dla celu ogólnego III	Jednostka miary	Stan początkowy 2015 rok	Plan 2023 rok	Źródło danych sposób pomiaru
STOPIEŃ WYKORZYSTANIA MIEJSC NOCLEGOWYCH	%	28,5%	33,5%	Źródło danych: GUS. Wskaźnik zakłada wzrost zainteresowania obszarem przejawiający się w zwiększeniu wykorzystania istniejących na terenie obszaru miejsc noclegowych. Ich wykorzystanie świadczyło będzie o wzroście atrakcyjności obszaru – istniejących tutaj zasobów oraz walorów. Wartość bazowa wskaźnika obejmuje rok 2014, kiedy wykorzystanie to było na poziomie 28,5%. Zakłada się wzrost wykorzystania – dodatnie saldo pomiędzy rokiem 2014 a 2022 na poziomie 5% - czyli 33,5%. Wartość docelowa odzwierciedla tempo zmian zachodzących w ostatnich latach. W trakcie realizacji LSR prowadzony będzie stały monitoring danych GUS.

Ocena wpływu na kapitał społeczny

Kapitał społeczny to między innymi silne, niezależne i aktywne organizacje pozarządowe. Co oczywiste projekty grantowe są przeznaczone przede wszystkim dla tych podmiotów. Należy jednak pamiętać, że gros wszystkich działań LGD, nie tylko projektów grantowych, dedykowana jest bezpośrednio i pośrednio na identyfikację, wsparcie i rozwój stowarzyszeń, fundacji i organizacji społecznych oraz lokalnych liderów społecznych. Nawet projekty współpracy, które w teorii nie są przeznaczone dla organizacji pozarządowych są narzędziem ich aktywizowania i wzmacniania. Stowarzyszenie prowadziło warsztaty dla lokalnych liderów. Była to odpowiedź na potrzeby społeczności zidentyfikowane w trakcie warsztatów refleksyjnych. Wsparcie lokalnych liderów to bezpośrednia odpowiedź na małe zainteresowanie konkursami grantowymi wśród organizacji społecznych.

Nie należy zapominać, że projekty infrastrukturalne są ważnym elementem budowy kapitału społecznego. To baza pod przyszłą aktywizację społeczności lokalnej i jej integrację. To nie tylko świetlice, które są idealnym miejscem dla organizacji społecznych ale też obiekty rekreacyjne, które są codziennym miejscem spotkań. Prowadzenie projektów miękkich,

społecznych musi uwzględniać fizyczne możliwości na ich prowadzenie, stąd tak duża waga projektów infrastrukturalnych w strategii.

Przedsiębiorczość

Nie ma wątpliwości, że dofinansowanie przedsiębiorców to bardzo ważny obszar działalności Stowarzyszenia LGD Gromnik. Wsparcie przedsiębiorczości cieszyło się bardzo dużym zainteresowaniem wnioskodawców. To właśnie przedsiębiorczość stanowi bardzo ważny element rozwoju społeczności lokalnej. LGD wspierało bardzo różne obszary gospodarcze. Wsparcie nowych firm i rozwój już istniejących są tak samo ważne. Należy jednak pamiętać o konkretnych potrzebach przedsiębiorców i dopracowywać warunki naborów, by było możliwe zaadresowanie potrzeb jak najszerszych potrzeb tej grupy beneficjentów. Obecna perspektywa pokazała bardzo duże zapotrzebowanie społeczne. Dużo projektów zostało zrealizowanych i pomyślnie zakończonych, co również należy uznać za sukces.

Turystyka i dziedzictwo kulturowe

Nie cały obszar LGD jest uznany za turystyczny. Są miejsca w każdej gminie, które mają potencjał i po odpowiednim zaopiekowaniu się mogą być chętnie odwiedzane przez turystów.

Turystyka była promowana na ramach wdrażanej LSR. Były to działania promocyjne, w ramach Planu Komunikacji. Były to materiały filmowe, publikacja Vademecum turysty, mapy obszaru oraz projekty współpracy, w którym promowano obszar z wykorzystaniem multimedialnych gier terenowych.

W naborach skierowanych do przedsiębiorców były kryteria dodatkowo punktujące projekty turystyczne.

Stowarzyszenie starało się wzmacniać dziedzictwo kulturowe. Temu dedykowany był jeden z projektów grantowych. W ramach konkursu został złożony wniosek na kultywowanie starych tańców.

Grupy defaworyzowane

Grupy defaworyzowane oraz osoby szczególnie istotne z punktu widzenia realizacji LSR zostały podzielona na dwie kategorie. Wyodrębniono grupę osób wykluczonych bądź też zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz wykluczonych (zagrożonych) zawodowo. Osoby defaworyzowane na rynku pracy to osoby bezrobotne oraz młodzież w wieku 20-34 lata. Druga kategorią są osoby defaworyzowane z uwagi na relacje społeczne. To seniorzy (60+) oraz osoby młode, nieaktywne zawodowo (13-24 lata).

Z perspektywy czasu wydaje się, że diagnoza społeczna, która pomogła wybrać grupy defaworyzowane została przygotowana prawidłowo i osoby potrzebujące dedykowanego wsparcia zostały zdiagnozowane prawidłowo.

Prowadzone przez LGD działania przyczyniły się do poprawy sytuacji tych osób. Takie przypadki widoczne są w podejmowaniu działalności przez osoby bezrobotne. Kilka takich firm zostało założonych i nadal funkcjonują. W przypadku projektów miękkich, operacje dedykowane seniorom również przyczyniły się do zwiększenia ich satysfakcji z dostępnej oferty dla społeczności lokalnej.

Innowacyjność

Innowacje dotyczą zarówno rozwoju gospodarczego, jak i społecznego. W strategii uwzględniono dwie definicje innowacji. Pierwsza odnosi się do działalności przedsiębiorstw i/lub sektora publicznego (w przypadku projektów inwestycyjnych – tzw. twardych), druga natomiast dedykowana jest działalności zorientowanej na wzmacnianie kapitału ludzkiego oraz społecznego na obszarze LGD Gromnik. Innowacja gospodarcza oznacza wprowadzenie nowego lub istotnie ulepszanego produktu (wyrobu lub usługi), nowego lub istotnie ulepszanego procesu, nowej metody marketingu lub nowej metody organizacji w zakresie praktyk biznesowych, organizacji miejsca pracy bądź relacji ze środowiskiem zewnętrznym. Innowacja społeczna oznacza zastosowanie, w trakcie i/lub w wyniku realizacji projektu, takich rozwiązań, które równocześnie odpowiadają będą na zapotrzebowanie społeczne, jak i powodować zmianę (poprawę sytuacji) w danych grupach społecznych. Te rozwiązania mogą wiązać się z innowacyjnymi produktami, usługami bądź procesami, które umożliwiają odmienne od dotychczasowego rozwiązywanie problemów społecznych.

Innowacyjność to trudne kryterium. Wnioskodawcy dostawali punkty jeśli projekt był nowy na terenie LGD. Nie powstały spektakularne projekty innowacyjne. Były natomiast takie, które rzeczywiście stanowiły novum na obszarze funkcjonowania LGD.

Projekty współpracy

Projekty współpracy są bardzo pozytywnie przyjęte przez LGD. Mieszkańcy i liderzy z kilkunastu gmin poznali się, współpracowali razem. Widoczne są podstawy sieciowania. Lokalni producenci mieli okazję wymienić doświadczenia. Niektórzy z nich rozpoczęli współpracę. Właśnie te okoliczności związane z realizacją projektów współpracy są bardzo dobrą podstawą do budowy dalszych platform współpracy i wymiany informacji.

Finansowanie projektów współpracy (samodzielnie przez LGD a na zakończenie refinansowanie) jest wyzwaniem do Stowarzyszenia, ale LGD było w na tyle dobrej sytuacji

finansowej, że mogło samodzielnie opłacić projekt współpracy, choć udało się również uzyskać częściowe prefinansowanie (kilkadziesiąt procent wartości projektu).

Ocena funkcjonowania LGD

Stowarzyszenie nie ma uwag do współpracy z samorządami. Można oczekiwać, że JST w większym stopniu wesprą Lokalną Grupę Działania w działaniach promocyjnych, by Stowarzyszenie było lepiej rozpoznawalne wśród mieszkańców.

Współpraca z organizacjami pozarządowymi była bardzo owocna, z tym, że organizacje potrzebują jeszcze większego wsparcia uzyskaniu i rozliczeniu finansowania. Można oczekiwać, że w przyszłości LGD będzie starać się w szerszym zakresie pomagać organizacjom społecznym.

Przedsiębiorcy chwalą sobie współpracę z Lokalną Grupą Działania, szczególnie ci, którzy dopiero rozpoczynają działalność i uzyskują dofinansowanie swoich aktywności dzięki środkom unijnym. Często bezpośrednio po rozliczeniu projektu podejmowania działalności, co jest dobrym prognostykiem skuteczności i trwałości projektów, chcieliby uzyskać dofinansowanie na rozwój.

Stowarzyszenie prowadzi bardzo rozbudowane działania aktywizacyjne, kierując się stałym monitoringiem i sprawdzaniem jakie są oczekiwania i potrzeby społeczności. Dodatkowo ważne jest również to, co robią w regionie inne organizacje. LGD stara się wykorzystywać dobre wzorce.

Poprawa funkcjonowania LGD mogłaby dokonać się w intensyfikacji kontaktów z organizacjami pozarządowymi. Władze Stowarzyszenia chciałyby by kontakt był stały, a nie okazjonalny związany z konkretnym projektem. Częstość kontaktu powinna skutkować jego większą jakością i wówczas LGD lepiej będzie w stanie odpowiedzieć na potrzeby i oczekiwania organizacji społecznych.

Ocena procesu wdrażania

Realizacja strategii przebiegała bez większych problemów, choć należy zwrócić uwagę na wskaźniki realizacji LSR, które często są zbyt statyczne i nie uwzględniają dużych zmian w otoczeniu. Na przykład w naborach złożono mniej wniosków niż oczekiwano, co oznaczało prowadzenie dodatkowych zachęt by pojawili się kolejni wnioskodawcy.

Wnioskodawcy (przedsiębiorcy i ci, którzy korzystali z projektów infrastrukturalnych) są lepiej obeznani z procedur naborów. Te projekty są trudniejsze i dlatego wnioskodawcy są lepiej przygotowani. Grantobiorcy, w tym przypadku procedury są prostsze, są mniej zaznajomieni z procesem.

Wnioski są dosyć trudne dla beneficjentów. Szczególnie na samym początku ubiegania się o dofinansowanie. Nawet pracownicy LGD często mają wątpliwości interpretacyjne. W trakcie doradztwa wnioskodawca otrzymuje wszystkie niezbędne informacje, które pomagają w zrozumieniu wniosku i przyzwyczajeniu się do formy i języka dokumentów.

Większość składanych wniosków mieściła się w limicie. Nie było protestów. Lokalne Kryteria Wyboru są zerojedynkowe. Trudno aktualnie ustalić, czy stosowane kryteria pozwalają na wybór najlepszych wniosków. Być może wymagałaby to dedykowanego audytu i ponownego precyzyjnego zdefiniowania poszczególnych kryteriów.

Przyjęte wskaźniki były dobrze sformułowane, choć ostateczna ocena powinna być wykonana po zakończeniu okresu obowiązywania strategii.

Wartość dodana podejścia LEADER

Każda gmina powinna mieć na swoim obszarze LGD. Mając na uwadze prowadzone operacje, LGD daje sektorowi publicznemu odpowiedzi na wiele pytań, szczególnie na polu szeroko rozumianej diagnozy społecznej. Stowarzyszenie jest bliżej mieszkańców niż instytucje samorządowe czy publiczne, tym samym potrafi dokładniej wsłuchać się w potrzeby i oczekiwaniach mieszkańców.

Potencjał wytworzony dzięki środkom Stowarzyszenia jest wykorzystywany. Zarówno operacje infrastrukturalne jak i projekty miękkie, które rezonują w dalszych kontaktach międzyludzkich. Dzięki powstałej infrastrukturze są realizowane szkolenia, warsztaty, spotkania okolicznościowe, które aktywizują mieszkańców.

Mieszkańcy obszaru LGD raczej nie wiedzą z jakich środków finansowych pochodzą zrealizowane przedsięwzięcia. LGD bardzo skrupulatnie podchodzi do informowania społeczności o tym, że dany projekt był finansowany ze środków unijnych za pośrednictwem Stowarzyszenia. Nadal jednak bardzo wielu mieszkańców nie wie czym zajmuje się Lokalne Grupa Działania. Wnioskodawcy i potencjalni beneficjenci poszukując środków finansowych bardzo szybko, dzięki prowadzonym akcjom informacyjnym, dowiadują się o Stowarzyszeniu.

Większość prowadzonych projektów przenika się, jest komplementarnych względem siebie. Działania infrastrukturalne łączą się z projektami miękkimi. Najpierw powstaje inwestycja infrastrukturalna, później prowadzone są projekty miękkie.

Największą bolączką Stowarzyszenia we współpracy z UM są bariery instytucjonalne i terminowe. Możliwość krótszych terminów akceptacji i decyzji ze strony UM zdecydowanie usprawniłoby współpracę. Długi okres między czasem złożenia wniosku a jego realizacji ma negatywny wpływ na beneficjenta.

7. Podsumowanie, wnioski i rekomendacje

Partnerstwo funkcjonuje bardzo dobrze. Współpraca z samorządami przebiega na wysokim poziomie. Pomimo, stosunkowo niewielkich kwot, dostępnych dla gmin w ramach budżetu LGD samorządy cenią sobie relacje ze Stowarzyszeniem. Z perspektywy władarzy ważna jest pewność dostępnych środków. Dla LGD gminy stanowią stabilną strukturę do której można się odwołać w realizacji działań wykraczających poza nabory konkursowe. Jednak to relacje z organizacjami pozarządowymi stanowią o oddolnym charakterze LGD. Wprowadzenie grantów z PROW jest jednym z najważniejszych działań, które może podjąć Stowarzyszenie by wspierać i aktywizować organizacje pozarządowe na swoim terenie. By jednak znaleźć partnerów do realizacji grantów LGD musiała zintensyfikować działania kierowane na lokalnych liderów. Najmniej aktywnym partnerem są przedsiębiorcy. Co prawda duże zainteresowanie funduszami dostępnymi w LGD spowodowało, że wzrosła rozpoznawalność Stowarzyszenia, ale przedsiębiorcy po zakończeniu projektów w przeważającej większości nie kontynuują współpracy. Działania podejmowane przez LGD powinny w większym stopniu uwzględnić aktywizację przedstawicieli sektora gospodarczego w bieżącym funkcjonowaniu organizacji.

Realizacja rzeczowa i finansowa przebiega zgodnie z zaplanowanym harmonogramem. Systematycznie osiągane są kolejne wskaźniki i rozliczane przedsięwzięcia. Jednym z problemów stojącym na przeszkodzie jeszcze sprawniejszej realizacji strategii jest długi czas weryfikacji wniosków w Urzędzie Marszałkowskim. Dotyczy to wszystkich operacji poczynając od projektów współpracy, a kończąc na wnioskach konkursowych. W czasach inflacji i niepewności gospodarczej czynnik ten jest szczególnie istotny. Wydłużenie czasu pomiędzy napisaniem wniosku, a jego realizacją powoduje taką dezaktualizację kosztorysów i biznesplanów, że część wnioskodawców może zrezygnować z już zatwierdzonych operacji. Niestety dotyczy to również samorządów, gdzie dynamicznie zmieniają się koszty inwestycji. Wpływ LGD na wydłużanie się terminów jest niewielki, a rekomendacja powinna toczyć się przede wszystkim Urzędowi Marszałkowskiemu.

Zasadniczym celem funkcjonowania LGD jest budowanie kapitału społecznego. Tylko dzięki aktywnym i zdeterminowanym mieszkańcom można przeprowadzić zmiany, które będą skuteczne i trwałe. Działania realizowane przez LGD dokładnie wpisują się w tę strategię. Dotyczy to zarówno bezpośrednich działań na rzecz rozwoju kompetencji społecznych i ekonomicznych mieszkańców, ale również rozwoju infrastruktury stanowiącej bazę aktywności. Znalezienie odpowiedniej proporcji tych działań pozwoli na szybsze i skuteczniejsze budowanie kapitału społecznego obszaru LGD. Rozwiązanie podjęte i realizowane przez LGD polegające na wzbudzeniu potrzeby oddolnych działań oraz aktywizowania lokalnych liderów zasługuje na szczególne pochwałę.

Rolą Rady LGD jest ocena i wybór operacji do dofinansowania. Znaczenie tych działań jest tym większe, że tylko ostatecznie zrealizowane i rozliczone operacje pozwalają na osiągnięcie

wskaźników. Wybór odpowiednich wniosków zwiększa szanse na ich końcowe rozliczenie i chroni Stowarzyszenie przed ponownym ogłaszaniem naborów. Jakość pracy tego organu wpływa więc na osiąganie wskaźników i rozliczenie Strategii. Rada pełni również bardzo ważną rolę społeczną. Jej członkowie to przedstawiciele poszczególnych gmin, dobrze zorientowani w bieżących sprawach LGD oraz mocno ugruntowani w swoich społecznościach. Rada stanowi więc naturalny i skuteczny kanał komunikacji z mieszkańcami (również komunikacji zwrotnej). Sposobem na poprawę jakości pracy Rady są systematyczne i dobre jakościowo szkolenia oraz przede wszystkim wysoka jakość katalogu lokalnych kryteriów wyboru – najważniejszego narzędzia pracy Rady.

Biuro jest filarem procesu realizacji strategii. Ogłaszanie i prowadzenie naborów, doradztwo, pomoc Radzie w weryfikacji wniosków i ocenie operacji, opracowanie dokumentacji naboru, realizacja planu komunikacji i planu szkoleń, to tylko część najważniejszych działań biura. Dodatkowo na pracownikach spoczywa znacząca część aktywizacji lokalnej społeczności oraz prowadzenie projektów współpracy oraz innych działań promocyjnych Stowarzyszenia. Nie ulega wątpliwości, że od jakości pracy zespołu zależy ocena funkcjonowania całego Partnerstwa. Dlatego ważne jest by władze LGD tworzyły najlepsze z możliwych warunki do pracy biura. Chodzi nie tylko o kwestie wynagrodzeń, ale również atmosfery czy odpowiednich szkoleń i możliwości rozwoju zawodowego.

Ewaluacja końcowa wymagała od wszystkich członków Stowarzyszenia wyjątej pracy. Krótki czas realizacji badań sprzyjał kumulowaniu działań. Niemniej wsparcie i zaangażowanie władz LGD, pracowników i członków LGD zapewniło sukces realizacji wszystkich założonych działań. Na koniec należy jeszcze raz podziękować wszystkim, którzy wnieśli wkład w powstanie tego opracowania, czy to poprzez przygotowanie dokumentów, zestawień, uczestnictwo w wywiadach grupowych i indywidualnych, czy też poprzez wypełnianie anonimowych ankiet.

8. Spis tabel i wykresów

Wykresy

Wykres 1. Procent ankiet z poszczególnych gmin.....	12
Wykres 2. W jakim stopniu zgadza się Pan/i lub nie zgadza ze stwierdzeniem „moja gmina jest dobrym miejscem do życia, w którym mogę realizować wszystkie swoje podstawowe potrzeby”?	20
Wykres 3. W jakim stopniu zgadza się Pan/i lub nie zgadza ze stwierdzeniem „w ostatnich latach (od 2016 roku) warunki do życia w mojej gminie poprawiły się”?	21
Wykres 4. Ocena gminy na wymiarach	22
Wykres 5. Opinie na temat zaangażowania w funkcjonowanie gminy.....	23
Wykres 6. Czy jest Pan/i zadowolony/a z warunków życia w gminie?	24
Wykres 7. Czy rozważa Pan/i zmianę miejsca zamieszkania?	24
Wykres 8. Powody zmiany miejsca zamieszkania	25
Wykres 9. Czy Pan/i osobiście korzystał/a z infrastruktury / obiektów finansowanych ze środków unijnych, począwszy od 2016 r.?	25
Wykres 10. Czy Pana/i zdaniem projekty związane z poprawą infrastruktury cieszą się zainteresowaniem mieszkańców?.....	26
Wykres 11. Czy Pan/i osobiście korzystał/a z projektów takich jak szkolenia, spotkania, festyny finansowanych ze środków unijnych, począwszy od 2016 r.?	26
Wykres 11. Czy Pan/i zdaniem szkolenia, spotkania, festyny cieszą się zainteresowaniem mieszkańców?	27
Wykres 12. Proszę sobie wyobrazić, że ma Pan/i możliwość decydowania o podziale dodatkowych środków finansowych w swojej gminie. Które z poniżej wymienionych obszarów dofinansował/a/by Pan/i w pierwszej kolejności?.....	28
Wykres 13. Jak ogólnie ocenia Pan/Pani funkcjonowanie Lokalnej Grupy Działania?	29
Wykres 14. Proszę ocenić funkcjonowanie Biura LGD	30
Wykres 15. Proszę ocenić poniższe zdania dotyczące Biura LGD	30
Wykres 16. Jak ocenia Pan(i) funkcjonowanie Biura LGD w poniższych wymiarach	31
Wykres 17. Skąd czerpie Pan/Pani informacje dotyczące funkcjonowania Lokalnej Grupy Działania?	32
Wykres 18. Który z kanałów przekazywania informacji zwrotnej od społeczności do LGD byłby dla Pani/Pana najbardziej odpowiedni?.....	33

Wykres 19. Skąd, przede wszystkim, czerpie Pan(i) informacje o potrzebach mieszkańców?	34
Wykres 20. Czy nabory wniosków ogłaszane przez LGD odpowiadały na potrzeby mieszkańców?	34
Wykres 21. Czy realizowane w LGD nabory wniosków pomogły w rozwiązywaniu problemów społecznych związanych z:	35
Wykres 22. Czy Pana(i) zdaniem za pomocą innych projektów można byłoby osiągnąć podobne rezultaty?.....	36
Wykres 23. Czy Pana(i) zdaniem środki finansowe przeznaczone na wdrażanie Lokalnej Strategii Rozwoju zostały wydane efektywnie (z korzyścią dla społeczności)?	36
Wykres 24. Czy Pana(i) zdaniem LGD powinna podejmować dodatkowe działania aby rozwiązywać problemy społeczne mieszkańców obszaru LGD?	37
Wykres 25. Czy zna Pan/i Lokalną Grupę Działania Gromnik?.....	39
Wykres 26. Realizacja finansowa w EURO – stan na 31.12.2021 r.	43

Tabele

Tabela 1. Ludność ogółem	14
Tabela 2. Saldo migracji w ruch wewnętrznym i zewnętrznym	14
Tabela 3. Udział ludności w wieku produkcyjnym w % ludności ogółem	15
Tabela 4. Wskaźnik obciążenia demograficznego	15
Tabela 5. Wydatki budżetów gmin na jednego mieszkańca (w złotych).....	16
Tabela 6. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności	17
Tabela 7. Podmioty gospodarki narodowej ogółem	17
Tabela 8. Podmioty wpisane do REGON na 10 tys. ludności	18
Tabela 9. Podmioty nowo zarejestrowane na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym	18
Tabela 10. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców	19
Tabela 11. Biblioteki publiczne i filie.	19
Tabela 12. Bezrobotni zarejestrowani ogółem	20
Tabela 13. Funkcjonowanie organów	38
Tabela 14. Realizacja rzeczowa – stan na 31.12.2021 r.	42

9. Aneksy tworzone w toku realizacji badania

Narzędzia badawcze

9.1. Scenariusz wywiadu pogłębionego z wnioskodawcami/beneficjentami:

1. Jak wnioskodawca dowiedział się o konkursie, skąd pochodzi wiedza o LGD i jak jest ona znacząca;
2. Pomysł na projekt - skąd pochodził, czy ktoś pomagał w konceptualizacji, czy wynajmowano firmę lub osobę do pomocy w opracowaniu wniosku;
3. Zakres pomocy ze strony LGD, doświadczenia związane z doradztwem;
4. Znajomość wniosku i procedury, trudności z wypełnianiem wniosku;
5. Ocena wniosku w LGD, doświadczenia i opinie o kryteriach oraz ocenie przez Radę LGD;
6. Proces administracyjny po dokonaniu wyboru operacji do dofinansowania;
7. Ogólna ocena kontaktów z LGD w czasie opracowania wniosku, oceny i wyboru oraz realizacji
8. Podejście kontrfaktyczne: czy jeszcze raz spróbowałby wnioskować do LGD;
9. Podejście kontrfaktyczne: czy zrealizował pomysł mimo braku dofinansowania (dla osób, które nie uzyskały dofinansowania)
10. Podsumowanie i ogólne opinie o trudnościach i dobrych stronach procesu.

9.2. Scenariusz wywiadu pogłębionego z przedstawicielami gmin:

1. Czy w Pana/Pani gminie ludzie są aktywni. Czy jest dużo organizacji pozarządowych?
  - a. Czy działania LGD w jakiś sposób wpływają na rozwój aktywności społecznej mieszkańców (kapitału społecznego)?
2. Czy ludzie są w tej gminie przedsiębiorczy. Czy dla rozwoju obszaru lepsze są środki na podejmowanie czy na rozwój działalności gospodarczej?
3. A jak już rozmawiamy o ludziach, którzy tu mieszkają. W jakiej grupie należałoby szukać ludzi, którzy sobie ngorzej radzą. Takich którzy wymagają najpilniejszej pomocy? (młodzież, seniorzy, niepełnosprawni)
4. Jeśli chodzi o kulturę i turystykę. Czy działania LGD jakoś wpłynęły na rozwój obszaru w tej dziedzinie?
5. Przejdźmy teraz do tego jak działa LGD. Jak wygląda komunikacja i współpraca pomiędzy gminami a LGD.
6. Czy ta współpraca pozwala działać efektywnie? Jak duży wpływ na to co robi i jak działa LGD mają władarze gmin partnerskich?
7. Czy LGD dobrze widać w gminach. Czy pojawia się na dożynkach, organizuje konkursy, wyjazdy. Czy mieszkańcy wiedzą, że taka organizacja działa tu na obszarze.
8. W czym należałoby szukać największej zalety istnienia LGD?
9. Czy jest coś co można by poprawić w działaniach LGD?

9.3. Ankieta kierowana do wnioskodawców, beneficjentów i członków LGD

Ocena funkcjonowania LGD (dla beneficjentów)

Szanowni Państwo,

głównym celem funkcjonowania Lokalnej Grupy Działania była realizacja wspólnie opracowanej z Mieszkańcami (Państwem) Lokalnej Strategii Rozwoju. Strategia ta realizowana jest przez szereg działań własnych LGD oraz Państwa projekty finansowane w ramach programu PROW.

W ramach podsumowań realizacji programu oraz wypełniając zapisy zawarte w LSR przygotowaliśmy ankietę, o której wypełnienie Państwa prosimy. Zarówno podczas tworzenia dokumentu jak i teraz Państwa zdanie jest dla nas niezmiernie istotne.

Prezes LGD

1. Jak ogólnie ocenia Pan/Pani funkcjonowanie Lokalnej Grupy Działania? LGD działa:

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Bardzo dobrze
2. Raczej dobrze
3. I dobrze i źle
4. Raczej źle
5. Bardzo źle
6. Trudno powiedzieć

2. Proszę ocenić funkcjonowanie Biura LGD

Proszę zaznaczyć odpowiedź w każdym z wierszy.

		Zdecydowanie się zgadzam	Raczej się zgadzam	Raczej się nie zgadzam	Zdecydowanie się nie zgadzam
1.	Godziny pracy biura LGD są dogodne dla klientów				
2.	Strona internetowa zawiera aktualne informacje				

3.	Odpowiedzi na wiele pytań można uzyskać telefonując do biura LGD				
4.	Łatwo umówić się na spotkanie z pracownikami biura LGD				

3. Proszę ocenić poniższe zdania dotyczące Biura LGD

Proszę zaznaczyć odpowiedź w każdym z wierszy.

		Zdecydowanie się zgadzam	Raczej się zgadzam	Raczej się nie zgadzam	Zdecydowanie się nie zgadzam
1.	Pracownicy mają wiedzę odpowiednią do wykonywanej pracy				
2.	Pracownicy z zaangażowaniem wykonują swoje obowiązki				
3.	Pracownicy udzielają rzetelnych informacji i porad				
4.	Pracownicy są mili i uprzejmi				

4. Jak ocenia Pan(i) funkcjonowanie Biura LGD w poniższych wymiarach:

Proszę zaznaczyć odpowiedź w każdym z wierszy.

		Bardzo źle	-1	0	1	Bardzo dobrze	Trudno powiedzieć
1.	inspirowanie działań na rzecz rozwoju LGD						
2.	funkcjonowanie w zakresie spraw administracyjnych,						
3.	funkcjonowanie w zakresie spraw finansowych LGD						
4.	funkcjonowanie w zakresie spraw organizacyjnych						
5.	prowadzenie doradztwa						
6.	organizacja naborów wniosków						
7.	pozyskiwanie dodatkowych funduszy zewnętrznych						

8.	informowanie członków LGD o funkcjonowaniu LGD						
9.	prowadzenie działań informacyjnych i promocyjnych dla mieszkańców						
10.	współpraca z innymi LGD						
11.	współpraca z Urzędem Marszałkowskim i Agencją Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa						
12.	prowadzenie monitoringu realizacji LSR						

5. Skąd czerpie Pan/Pani informacje dotyczące funkcjonowania Lokalnej Grupy Działania? **Proszę zaznaczyć nie więcej niż 3 najważniejsze kanały pozyskiwania informacji**

Można zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź.

1. Bezpośrednie kontakty z Władzami LGD
2. Bezpośrednie kontakty z pracownikami Biura
3. Walne zebranie członków
4. Oficjalna strona internetowa LGD
5. Newsletter ze strony LGD
6. Informacje wysyłane pocztą elektroniczną (e-maile)
7. Ogłoszenia na tablicach informacyjnych w miejscowościach na terenie LGD
8. Portale społecznościowe
9. Ulotka informacyjna rozpowszechniana na obszarze LGD
10. Szkolenie dla potencjalnych beneficjentów
11. Informacja bezpośrednia w siedzibie (biurze) LGD
12. Inne sposoby

6. Który z kanałów przekazywania informacji zwrotnej od społeczności do LGD byłby dla Pani/Pana najbardziej odpowiedni? **Proszę zaznaczyć nie więcej niż 3 odpowiedzi.**

Proszę zaznaczyć nie więcej niż 3 odpowiedzi.

1. Ankieta papierowa
2. Ankieta elektroniczna
3. Kontakt bezpośredni z przedstawicielem LGD

4. Kontakt mailowy
5. Kontakt telefoniczny
6. Kontakt poprzez portal społecznościowy (np. czat z pracownikiem LGD)
7. Panel dyskusyjny po zakończeniu szkoleń i spotkań (możliwość zadawania pytań, zgłaszania uwag)
8. Inny

7. Skąd, przede wszystkim, czerpie Pan(i) informacje o potrzebach mieszkańców? **Proszę wskazać nie więcej niż 3 najważniejsze źródła.**

Proszę zaznaczyć nie więcej niż 3 odpowiedzi.

1. Z własnego doświadczenia
2. Z rozmów z mieszkańcami
3. Z rozmów z samorządowcami, członkami organizacji pozarządowych itp.
4. Z mediów (lokalna prasa, telewizja, radio)
5. Z Internetu (portale, wortale, fora dyskusyjne)
6. Z badań społecznych i analiz gospodarczych
7. Z innych źródeł

8. Czy konkursy ogłaszane przez Lokalną Grupę Działania odpowiadały na potrzeby mieszkańców?

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Idealnie wpisywały się w potrzeby mieszkańców
2. W większości przypadków wpisywały się w potrzeby mieszkańców
3. Często mijały się z potrzebami mieszkańców
4. Prawie w ogóle nie odpowiadały na potrzeby mieszkańców
5. Trudno powiedzieć

9. Jakie są najważniejsze problemy społeczne mieszkańców regionu LGD? Proszę odpowiedzieć własnymi słowami.

Proszę odpowiedzieć własnymi słowami.

10. Czy konkursy rozpisane w LGD pomogły w rozwiązywaniu problemów społecznych?

Proszę zaznaczyć odpowiedź w każdym z wierszy.

		Zdecydowanie nie	-1	0	1	Zdecydowanie tak	Trudno Powiedzieć
1.	Niedostateczna ilość miejsc pracy (bezrobocie).						
2.	Wykluczenie społeczne osób z grup defaworyzowanych.						
3.	Niedostatecznie rozwinięte zaplecze rekreacyjno - turystyczno - kulturowe.						
4.	Słabość organizacji pozarządowych (ze względu na problemy finansowe).						
5.	Niedostateczna ilość produktów lokalnych.						
6.	Słaba promocja regionu.						

11. Czy istnieją działania społeczne, które nie zostały uwzględnione w strategii Lokalnej Grupy Działania? Proszę odpowiedzieć własnymi słowami.

Proszę odpowiedzieć własnymi słowami.

12. Czy Pana(i) zdaniem środki finansowe uruchamiane przez Lokalną Grupę Działania zostały wydane efektywnie (z korzyścią dla społeczności)?

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Zdecydowanie tak
2. Raczej tak
3. Raczej nie
4. Zdecydowanie nie

5. Trudno powiedzieć

13. Czy Pana(i) zdaniem za pomocą innych projektów można byłoby osiągnąć podobne rezultaty?

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Tak, inne projekty byłyby bardziej efektywne
2. Zastosowanie innych projektów dałoby podobne rezultaty
3. Nie, inne projekty byłyby mniej efektywne
4. Trudno powiedzieć

14. Czy Pana(i) zdaniem LGD powinna podejmować dodatkowe działania aby rozwiązywać problemy społeczne mieszkańców obszaru LGD?

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. LGD powinna ograniczyć się do założeń Lokalnej Strategii Rozwoju
2. LGD powinna podejmować również wyzwania wykraczające poza LSR
3. Trudno powiedzieć

15. Proszę uzasadnić swoją opinię

Proszę odpowiedzieć własnymi słowami.

Proszę o podanie kilku informacji o sobie, wyłącznie w celach statystycznych

16. W której gminie Pan(i) mieszka?

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Gmina Borów
2. Gmina Kondratowice
3. Gmina Przeworno
4. Miasto i Gmina Strzelin

5. Miasto i Gmina Wiązów

17. Płeć

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Kobieta
2. Mężczyzna

18. Do jakiej kategorii wiekowej może się Pan(i) zaliczyć?

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. mam mniej niż 18 lat
2. od 18 do 30 lat
3. od 31 do 40 lat
4. od 41 do 50 lat
5. od 51 do 60 lat
6. mam więcej niż 60 lat

19. Jestem:

Można zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź.

1. Osobą fizyczną
2. Członkiem organizacji społecznej (stowarzyszenie, fundacja, związek zawodowy, klub sportowy)
3. Przedsiębiorcą
4. Ze środowiska (grupy) bez osobowości prawnej (koło gospodyń wiejskich, zespół ludowy, koło wędkarskie, koło hobbystów i inne)
5. Reprezentantem podmiotu z sektora publicznego (gmina, dom kultury, zakład opieki zdrowotnej)
6. Żadne z powyższych

Dziękujemy za wypełnienie ankiety

9.4. Ankieta kierowana do mieszkańców obszaru LGD

Poziom satysfakcji mieszkańców

Zapraszamy Państwa – mieszkańców naszego regionu do wyrażenia opinii na temat warunków życia w naszej gminie. Ankieta jest anonimowa a jej wyniki posłużą wyłącznie temu, aby dostosować Lokalną Strategię Rozwoju do potrzeb mieszkańców i regionu.

1. W jakim stopniu zgadza się Pan/i lub nie zgadza ze stwierdzeniem „moja gmina jest dobrym miejscem do życia, w którym mogę realizować wszystkie swoje podstawowe potrzeby”?

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Zdecydowanie tak
2. Raczej Tak
3. Trochę tak/trochę nie
4. Raczej nie
5. Zdecydowanie nie
6. Nie mam zdania

2. W jakim stopniu zgadza się Pan/i lub nie zgadza ze stwierdzeniem „w ostatnim roku warunki do życia w mojej gminie poprawiły się”?

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Zdecydowanie tak
2. Raczej Tak
3. Trochę tak/trochę nie
4. Raczej nie
5. Zdecydowanie nie
6. Nie mam zdania

3. Jak obecnie ocenia Pan/i swoją gminę pod względem:

Proszę zaznaczyć odpowiedź w każdym z wierszy.

		Bardzo dobrze	Dobrze	Przeciętnie	Źle	Bardzo źle	Nie mam zdania
1.	Atrakcyjności turystycznej						

2.	Promocji dziedzictwa kulturowego, zasobów naturalnych i turystyki						
3.	Infrastruktury i oferty kulturalnej						
4.	Infrastruktury i oferty sportowej i rekreacyjnej						
5.	Infrastruktury drogowej						
6.	Zaangażowania mieszkańców w rozwiązywanie lokalnych problemów						
7.	Tożsamości mieszkańców z regionem						
8.	Działań i usprawnień na rzecz osób niepełnosprawnych						
9.	Działań na rzecz bezrobotnych						
10.	Działań na rzecz osób przed 34 rokiem życia						
11.	Działań na rzecz osób po 60 roku życia						
12.	Działań na rzecz kobiet						
13.	Możliwości zatrudnienia poza rolnictwem						
14.	Sprzyjających warunków dla przedsiębiorców i prowadzenia firmy						

4. Proszę ustosunkować się do poniższych stwierdzeń:

Proszę zaznaczyć odpowiedź w każdym z wierszy.

		Zdecydowanie tak	Raczej tak	Raczej nie	Zdecydowanie nie	nie wiem
1.	Uczestniczę w wydarzeniach organizowanych w gminie (kulturalnych, rekreacyjno-sportowych, obchodach świąt etc.)					
2.	Biorę udział w przygotowywaniu gminnych wydarzeń (sam(a) albo w ramach grupy, do której należę)					

3.	Należę do stowarzyszenia/organizacji pozarządowej (stowarzyszenie, fundacja)					
4.	Należę do nieformalnej grupy społecznej (koła gospodyń etc.)					
5.	Mam możliwości, by wypowiadać się na temat ważnych zagadnień (dotyczących gminy i mojej miejscowości)					
6.	Jestem członkiem rady/komitegu (np. w szkole, klubie sportowym, przedsiębiorstwie)					
7.	Znam najważniejsze fakty historyczne dotyczące mojej miejscowości/gminy					
8.	Potrafię wskazać najważniejsze atrakcje turystyczne w okolicy					
9.	Na terenie mojej gminy mogę rozwijać się zawodowo					
10.	W mojej gminie powstaje wiele firm					
11.	W mojej gminie chętnie inwestują przedsiębiorcy					
12.	Na terenie mojej gminy są sprzyjające warunki dla turystów i osób przyjezdnych					

5. Czy jest Pan/i zadowolony/a z warunków życia w gminie?

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Zdecydowanie tak
2. Raczej Tak
3. Trochę tak/trochę nie
4. Raczej nie
5. Zdecydowanie nie
6. Nie mam zdania

6. Czy rozważa Pan/i zmianę miejsca zamieszkania?

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. tak
2. nie

7. Jakie są powody?

Można zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź.

1. Trudny dostęp do edukacji
2. Trudny dostęp do instytucji kultury
3. Utrudniony dostęp do placówek opieki nad dziećmi
4. Brak perspektyw zawodowych
5. Powody osobiste/ rodzinne
6. Inne (jakie?) .....

8. Czy Pan/i osobiście korzystał/a z infrastruktury / obiektów finansowanych ze środków unijnych w ostatnim roku?

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Tak często
2. Tak, czasem
3. Trudno powiedzieć
4. Nie

9. Czy Pana/i zdaniem projekty związane z poprawą infrastruktury cieszą się zainteresowaniem mieszkańców?

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Tak
2. Ani tak, ani nie
3. Nie

10. 8. Czy Pan/i osobiście korzystał/a z projektów takich jak szkolenia, spotkania, festyny finansowanych ze środków unijnych w ostatnim roku?

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Tak często
2. Tak, czasem
3. Trudno powiedzieć
4. Nie

11. Czy Pana/i zdaniem projekty te cieszą się zainteresowaniem mieszkańców?

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Tak
2. Trudno powiedzieć
3. Nie

12. Proszę sobie wyobrazić, że ma Pan/i możliwość decydowania o podziale dodatkowych środków finansowych w swojej gminie. Które z poniżej wymienionych obszarów dofinansował/a/by Pan/i w pierwszej kolejności? (Prosimy o zaznaczenie „x” trzech najważniejszych)

Proszę zaznaczyć nie więcej niż 3 odpowiedzi.

1. Promocja obszaru, dziedzictwa kulturowego, zasobów naturalnych, turystyki
2. Infrastruktura i oferta kulturalna
3. Infrastruktura i oferta sportowa i rekreacyjna
4. Infrastruktura społeczna (świetlice, miejsca spotkań)
5. Infrastruktura drogowa
6. Aktywność społeczna mieszkańców (zaangażowania w sprawy lokalne)
7. Działania wzmacniające tożsamość mieszkańców z regionem
8. Działania wynikające z inicjatywy mieszkańców
9. Warunki życia osób niepełnosprawnych
10. Zmniejszenie liczby osób bezrobotnych
11. Zwiększenie liczby miejsc pracy poza rolnictwem
12. Działania umożliwiające podjęcie pracy przez osoby przed 34 rokiem życia

13. Działania umożliwiające podjęcie pracy przez osoby po 50 roku życia
14. Działania umożliwiające podjęcie pracy przez kobiety
15. Działania ułatwiające założenia i prowadzenia działalności gospodarczej

13. Czy zna Pan/i Lokalną Grupę Działania Gromnik?

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Tak znam, słyszałam/em
2. Nie znam, nie słyszałam/em

14. W jaki sposób dowiedział się Pan/i o Lokalnej Grupie Działania?

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. od znajomych, sąsiadów
2. w instytucji (urząd, szkoła)
3. z lokalnej prasy
4. widziałem/am działania LGD
5. uczestniczyłem/am w działaniach LGD/ brałem/am udział w projekcie

15. Status na rynku pracy:

Można zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź.

1. Osoba (fizyczna, prawna lub inna) prowadząca działalność gospodarczą
2. Zatrudniony/a w rolnictwie
3. Zatrudniony/a poza rolnictwem
4. Uczący się/studiujący
5. Osoba bezrobotna
6. Inny typ, jaki? .....

16. Płeć:

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Kobieta

2. Mężczyzna

17. Niepełnosprawność:

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Osoba niepełnosprawna, posiadająca orzeczenie o niepełnosprawności
2. Osoba pełnosprawna

18. Wykształcenie:

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. podstawowe
2. zasadnicze zawodowe
3. średnie
4. policealne
5. licencjat, inżynier
6. wyższe magisterskie
7. inne

19. Wielkość gospodarstwa rolnego:

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. nie posiadam gospodarstwa rolnego
2. do 5 ha
3. 6-10 ha
4. 11-20 ha
5. 21-50 ha
6. >50 ha

20. Wiek

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1.   mniej niż 18 lat
2.   18 do 24 lat
3.   25-34 lat
4.   35-50 lat
5.   >50 lat

21. W której gminie Pan/Pani mieszka?

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1.   Gmina Borów
2.   Gmina Kondratowice
3.   Gmina Przeworno
4.   Miasto i Gmina Strzelin
5.   Miasto i Gmina Wiązów
6.   inna gmina

Dziękujemy za wypełnienie ankiety

9.5. Scenariusz zogniskowanego wywiadu grupowego

1. Wprowadzenie
  - a. Przedstawienie moderatora, opisanie celu badania, anonimowości uzyskanych odpowiedzi, konieczność nagrywania wywiadu z uwagi na późniejszą analizę wyników
2. Ocena wpływu na kapitał społeczny
  - a. Jaki jest wpływ LSR na kapitał społeczny, w tym w szczególności na aktywność społeczną, zaangażowanie w sprawy lokalne?
  - b. W jaki sposób należałoby wspierać rozwój kapitału społecznego w przyszłości?
3. Przedsiębiorczość
  - a. W jakim stopniu realizacja LSR przyczyniła się do rozwoju przedsiębiorczości?
  - b. Czy i w jaki sposób wspieranie przedsiębiorczości w ramach kolejnych edycji LSR jest wskazane?
4. Turystyka i dziedzictwo kulturowe
  - a. W jakim stopniu LSR przyczyniła się do budowania lokalnego potencjału w zakresie turystyki i dziedzictwa kulturowego?
  - b. W jakich kierunkach należy wspierać rozwój lokalnego potencjału turystycznego?
5. Grupy defaworyzowane
  - a. Czy w LSR właściwie zdefiniowano grupy defaworyzowane oraz czy realizowane w ramach LSR działania odpowiadały na potrzeby tych grup?
6. Jaki był wpływ LSR na poziom ubóstwa i wykluczenia społecznego?
  - a. Jakie działania należy podejmować w skali lokalnej na rzecz ograniczania ubóstwa i wykluczenia społecznego?
7. Innowacyjność
  - a. W jakim stopniu projekty realizowane w ramach LSR były innowacyjne?
  - b. Jak można wyróżnić typy innowacji powstałych w ramach LSR?
8. Ocena funkcjonowania LGD
  - a. Czy sposób działania partnerów w ramach LGD pozwala na efektywną i skuteczną realizację LSR?
  - b. Jak jest skuteczność i efektywność działań biura LGD (animacyjnych, informacyjno-promocyjnych, doradczych)?
  - c. Jakie zmiany należy wprowadzić w działaniach LGD by skuteczniej realizowała LSR?
9. Zakończenie spotkania

Czas trwania 120 minut